UČITEĽSKÉ NOVINY

PERIODIKUM O ŠKOLSTVE A VZDELÁVANÍ 6/2016, 16. júna 2016 Rozširované bezplatne. Ročník LXIII

Ministerstvo predstavilo zoznam úloh na tento rok

„Predloženie novely zákona, ktorou sa od septembra zvýšia platy pedagogickým a odborným zamestnancom v regionálnom školstve a platy vysokoškolským učiteľom, či zavedenie výnimky pre zachovanie málotriedok boli prvé úlohy, ktoré sme v započatej reforme školstva už zrealizovali," povedal minister školstva pred začiatkom predstavenia konkrétneho balíka úloh, ktoré má rezort v pláne zrealizovať ešte v tomto roku.

Definitívny zoznam úloh rezort uzavrel na základe okrúhlych stolov v máji i v spolupráci s poradným tímom ministra. Ten je zložený zo siedmich dlhoročne uznávaných odborníkov z oblasti regionálneho a vysokého školstva.

Zoznam obsahuje 38 úloh z oblasti regionálneho školstva, 24 úloh z oblasti vysokého školstva a 5 úloh z oblasti podpory národnostných menšín. Do oblasti regionálneho školstva pribudla úloha súvisiaca so zabezpečením finančných prostriedkov na zvýšenie platov pedagogických a odborných zamestnancov v regionálnom školstve od 1. 1. 2017.

(dokončenie na str. 2)

Na archívnej snímke minister školstva Peter Plavčan. ***Foto: SITA/Marek Mrviš***

V čísle nájdete

2

Petícia odborárov

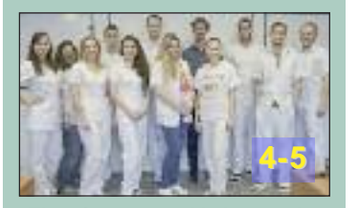

4-5

Zhovárame sa s Vedcom roka

10

Klub pedagogických asistentov

20-21

Konferencia v Senci

Na ministerstve vznikne odbor pre vzdelávanie národnostných menšín

Odbor pre výchovu a vzdelávanie národnostných menšín vznikne v druhej polovici júna na ministerstve školstva. Potvrdil to štátny tajomník rezortu školstva Peter Krajňák (Most-Híd) s tým, že na ministerstve cítia napríklad podnety zo škôl s vyučovacím jazykom národnostných menšín k hodinovým dotáciám na vyučovanie svojho jazyka ako aj odporúčania metodikov pre vyučovanie slovenského jazyka v národnostných školách. Vznikom nového odboru majú dať práve týmto témam rámec.

Hovorca strany Most-Híd András Nagy pripomína, že dôležitá je reforma výučby slovenského jazyka v školách s vyučovacím jazykom národnostnej menšiny. Existujúci model výučby slovenského jazyka je totiž podľa neho rigidný. Ako povedal Nagy pre agentúru SITA, viac by sa malo dbať na komunikačné schopnosti žiakov. Často sa totiž stáva, že deti zo školy s vyučovacím jazykom maďarským sa naučia básničky od Hviezdoslava, no nevedia sa dorozumieť v obchode. Výučba slovenčiny na takýchto školách podľa Nagya nie je moderná ani kvalitná.

Štátny tajomník na ministerstve školstva sa vyjadril aj k rámcovým učebným plánom. V súčasnosti totiž existuje rozdiel v počte hodín vyučovacieho jazyka v školách s vyučovacím jazykom slovenským a s vyučovacím jazykom národnostných menšín. V školách s vyučovacím jazykom slovenským je týždenne 31 vyučovacích hodín slovenského jazyka a literatúry za prvé štyri ročníky základnej školy. V základných školách s vyučovacím jazykom národnostných menšín je od prvého po štvrtý ročník týždenná dotácia na vyučovací jazyk a literatúru iba 21 vyučovacích hodín. Krajňák hovorí, že rámcové učebné plány musia zodpovedať potrebám menšiny a musia zohľadňovať aj kvalitu výučby.

Ministerstvo školstva sa podľa zoznamu úloh na tento rok má zamerať v oblasti podpory národnostných menšín na viacero tém. Rezort má napríklad podporiť rozvojové projekty v oblasti aktivít prispievajúcich k vzájomnému spoznávaniu sa, odbúravaniu predsudkov voči iným ľuďom, prispievajúcich k multikultúrnemu dialógu a podpore regionálneho vzdelávania.

Rovnako má podporovať a priebežne sledovať projekt "Edukačný proces vyučovania slovenského jazyka a slovenskej literatúry v školách s vyučovacím jazykom maďarským".

Úlohou ministerstva je tiež tento rok vypracovať koncepciu rozvoja výučby rusínskeho jazyka a kultúry v materských, základných a stredných školách.

Štvrtou úlohou je vypracovať učebný text pre druhý stupeň základných škôl o histórii a kultúre národnostných menšín v SR.

Ministerstvo už stihlo pripraviť návrh na zrušenie ustanovenia o najnižších počtoch žiakov v triedach prvého stupňa základnej školy pre málotriedky, ktorý medzičasom už vláda schválila.

Zdroj: SITA

Petícia za zjednotenie financovania a riadenia regionálneho školstva

Vedenie Odborového zväzu pracovníkov školstva a vedy na Slovensku odovzdalo 25. mája 2016 v mene petičného výboru na Úrade vlády SR 4 891 petičných hárkov, ktoré obsahujú 78 030 podpisov občanov Slovenskej republiky, ktorí podporili petíciu za zjednotenie financovania a riadenia verejného regionálneho školstva.

Petíciou žiadame, aby sa financovanie a riadenie všetkých škôl a špeciálnych školských zariadení vrátilo z Ministerstva vnútra SR výlučne do kompetencie Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR. Ďalej žiadame, aby financovanie materských škôl, základných umeleckých škôl, jazykových škôl a školských zariadení v zriaďovateľskej pôsobnosti obcí a vyšších územných celkov prešlo zo súčasného režimu financovania originálnych kompetencií samosprávy do režimu financovania prenesených kompetencií realizovaného prostredníctvom Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR.

Kampaň, ktorú zväz odštartoval v marci minulého roku bola reakciou na pretrvávajúcu roztrieštenosť a nespravodlivosť vo financovaní škôl a školských zariadení. Toky finančných prostriedkov určené na platy zamestnancov sa mnohokrát stávajú neprehľadné a netransparentné.

Často sa stáva, že zamestnanci s rovnakým stupňom vzdelania a pracovného zamerania nedostanú rovnaké zvýšenie platov, pretože zdroje ich financovania sú rôzne. To sa prejavilo napríklad pri udeľovaní tzv. vianočných príspevkov na konci rokov 2014 a 2015, kedy zamestnanci v rámci prenesených kompetencií, ktorých financuje priamo ministerstvo školstva dostali 100 eur. Zamestnanci, ktorí patria pod ministerstvo vnútra dostali 200 eur a zamestnanci financovaní cez originálne kompetencie samosprávy túto vianočnú odmenu vôbec nemuseli dostať, keďže to záviselo od hospodárenia konkrétneho mesta, obce či VÚC.

Problematické je napríklad aj zvyšovanie platov od 1. septembra 2016 o šesť percent, pretože samosprávy naznačujú, že uprostred rozpočtového roka na takéto zvýšenie platov nemajú finančné prostriedky. V prípade, že by boli všetci zamestnanci financovaní priamo z kapitoly ministerstva školstva, musela by vláda na takéto zvýšenie platov vyčleniť prostriedky priamo zo štátneho rozpočtu. V prípade originálnych kompetencií je problém, že samospráva si všeobecne záväzným nariadením sama určuje, aké percento z podielových daní dá na školské zariadenia. Odporúča sa, aby 40 percent išlo práve na školskú politiku alebo na financovanie škôl a školských zariadení, ktoré sú v originálnych kompetenciách.

Niektoré obce to dodržiavajú, dokonca aj prekročia, ale je veľa takých obcí, ktoré využívajú tieto finančné prostriedky na iný účel. Rovnako sa môže stať, že v prípade škôl a školských zariadení v zriaďovateľskej pôsobnosti ministerstva vnútra sa akýmkoľvek spôsobom ušetrené finančné prostriedky môžu prerozdeliť aj do iných oblastí a nemusia tak ostať v systéme školstva. Tento stav sa dotýka takmer 60-tisíc zamestnancov pôsobiacich na bilingválnych gymnáziách, špeciálnych školách, reedukačných centrách, materských školách, základných umeleckých školách, jazykových školách, školských kluboch detí, centrách voľného času, školských jedálňach a školských internátoch.

Požiadali sme vládu Slovenskej republiky, aby sa petíciou zaoberala a v spolupráci s príslušnými orgánmi verejnej moci zabezpečila legislatívnou zmenou implementáciu požiadaviek petície do právneho poriadku Slovenskej republiky. Zároveň sme o odovzdaní petície informovali predsedu NR SR, predsedu výboru NR SR pre vzdelávanie, vedu, mládež a šport, ministra školstva, ministra vnútra, predsedu stany MOST- HÍD, predsedu strany SIEŤ a predsedu ZMOS-u. Obrátili sme sa na nich so žiadosťou o podporu požiadaviek uvedených v petícii a veríme, že si uvedomia potrebu tejto zmeny a stotožnia sa s našimi návrhmi.

Juraj Stodolovský
vedúci Úradu zväzu

Čo je najdôležitejšou úlohou ministerstva školstva v tomto roku?

(dokončenie zo str. 1)

Vysoké školstvo má vo finálnom zozname úloh dve nové, a to zvýšenie platov vysokoškolských učiteľov od 1. 1. 2017 a financovanie kontinuálneho prístupu k elektronickým vedeckým databázam.

Najdôležitejšou úlohou ministerstva v oblasti školstva v roku 2016 je vypracovanie Národného programu rozvoja výchovy a vzdelávania, ktorý bude pokrývať dlhodobé zámery a ciele SR v celej škále výchovy a vzdelávania v 10-ročnom výhľade.

Na verejnú diskusiu bude návrh programu predložený 1. decembra 2016.

„Pred nami sú náročné mesiace, aby sme do konca tohto roka splnili ďalšie naplánované úlohy. Preto by som sa chcel poďakovať zamestnancom rezortu školstva za ich aktívnu prácu na tejto reforme i partnerom, ktorí si sadli za rokovací stôl“, uviedol Peter Plavčan.

Podrobný zoznam konkrétnych úloh (vrátane úloh súvisiacich s tvorbou Národného programu výchovy a vzdelávania), ktorými sa budú napĺňať tézy programového vyhlásenia vlády, spolu s doplňujúcimi informáciami, nájdete na webovom sídle ministerstva školstva (www.minedu.sk).

Zoznam nezahŕňa úlohy rezortu vykonávané v rámci bežnej agendy. Informovala o tom Martina Slušná z komunikačného odboru ministerstva školstva.

DOVIDENIA v septembri!

A máme tu vytúžené prázdniny, s ktorými prichádza pokojnejšie obdobie nielen na školách. Ľudia sú v tomto čase na sebe milší, viac sa usmievajú, tešia sa na dovolenku a čas strávený s rodinou a priateľmi. Všetci by sme mali tento čas využiť na oddych, spomaliť a užiť si aspoň trochu slnka.

S prichádzajúcim letom však súvisí koniec školského roka. Aký bol ten náš posledný školský rok 2015/2016? Niektorí z nás preto zvyknú sumarizovať, aký tento rok bol. Pre niektorých úspešný, pre iných menej a pre niektorých možno vôbec.

Počas tohto školského roka sme vám priniesli veľa správ, článkov a reportáží priamo od vás a tiež z ministerstva a jeho priamo riadených organizácií. Mapovali sme pre vás všetky zmeny, ktoré sa na ministerstve diali, ostro sme sledovali štrajkovú pohotovosť a štrajky učiteľov, výmenu ministerských stoličiek a mnohé ďalšie.

V poslednom čísle pred prázdninami vám chcem v mene našej redakcie z celého srdca poďakovať za vašu priazeň. Mala som možnosť byť súčasťou medzinárodnej konferencie pre učiteľov v Senci, kde som sa stretla s pozitívnymi reakciami práve od vás. Množstvo milých slov a úsmevov ma presvedčilo o tom, že má zmysel pokračovať aj v nasledujúcom školskom roku.

Veľké ďakujem patrí každému jednému pedagógovi a zamestnancovi školy a zároveň všetkým tým, ktorí sa akýmkoľvek spôsobom podieľajú na vzdelávaní našich detí.

Ako malé poďakovanie sme pre vás pripravili zopár súťaží. Teším sa na každý jeden súťažný príspevok, výsledky prinesieme už čoskoro na našom webe. Tu sa naskytá priestor, aby som vás vyzvala a poprosila o priazeň aj počas letných prázdnin. Tlačené noviny majú síce prázdniny, ale náš web www.ucn.sk pokračuje ďalej aj v lete. A ak budete mať chvíľu čas, pošlite nám pozdrav z dovolenky. Veľmi nás tým potešíte.

Želám vám príjemne strávené leto, veľa milých zážitkov, krásnych dovoleniek a hlavne veľa oddychu. Dúfam, že vám nasledujúce dva mesiace vyjdú podľa vašich predstáv.

Martina Baumann, šéfredaktorka

Témy, ktoré spájajú slovenské a české školstvo

Financovanie regionálneho školstva, postavenie a práca školského ombudsmana, oblasť športu či hodnotenie kvality vysokých škôl a univerzít – toto boli hlavné témy stretnutia ministra Petra Plavčana s českou ministerkou školstva, mládeže a telovýchovy Kateřinou Valachovou.

Financovanie regionálneho školstva je téma, ktorá aktuálne rezonuje v spoločnosti nielen na Slovensku, ale aj v Českej republike. „Financovanie regionálneho školstva v Českej republike je odlišné od toho slovenského. Napriek tomu určite prevezmeme cenné rady a skúsenosti, samozrejme s ohľadom na reálie a špecifiká Slovenskej republiky," uviedol minister Plavčan. „Verím, že aj na Slovensku aj v Českej republike ide najmä o to, aby peniaze, ktoré vybojujeme pre školy, reálne do škôl doputovali a boli viditeľné aj v konkrétnom ohodnotení učiteľov," dodala česká ministerka Valachová.

Dôležitou témou bol aj inštitút školského ombudsmana. Nedávno na Slovensku zavedený úrad prechádza zmenami aj v Českej republike. „Pánovi ministrovi som predstavila zmeny, ktoré v tejto oblasti pripravujeme. Týkajú sa najmä konkrétnej úlohy, ktorú bude mať školsky ombudsman v budúcom školskom roku – a to je vytvorenie bezpečného prostredia a bezpečných vzťahov na školách, ktoré by predchádzali vzniku a šíreniu šikany," uviedla ministerka Valachová. Podľa jej slov ombudsman by nemal byť preposielateľom rôznych podaní a podnetov, ale mal by aktívne navštevovať školy, zisťovať príklady dobrej praxe, zdieľať ju a viesť učiteľov, aby poznávali ako nastaviť vzťah s rodičmi a deťmi. Cieľom je, aby fungoval trojuholník učiteľ – žiak – rodič.

Tento model považuje minister školstva Peter Plavčan za inšpiratívny: „Činnosť, ktorú vykonáva školský ombudsman v Českej republike, je trošku odlišná od tej, ktorú robí náš školsky ombudsman. V každom prípade však model jeho zaradenia v rámci úradu a tiež spôsob jeho vedenia kancelárie, prípadne kontakt s ministrom a verejnosťou je veľmi inšpiratívny. Budeme sa tejto téme venovať a zoberieme si príklad."

Česká ministerka Valachová vyslovila pochvalu slovenskému zákonu o športe, ktorým by sa rada inšpirovala pri tvorbe podobného zákona v Českej republike. „Veľmi oceňujem zmeny, ktoré uskutočnila Slovenská republika v prípade Zákona o športe, v oblasti zlepšenia podmienok pre športovcov. Budem veľmi vďačná za pomoc pána ministra v tej otázke, pretože do konca roku chcem predložiť zákon o športe v Českej republike," pochválila nový zákon ministerka školstva, mládeže a telovýchovy Českej republiky.

Na snímke vľavo minister školstva Peter Plavčan a vpravo ministerka školstva Českej republiky Kateřina Valachová.

Foto: TASR/Pavel Neubauer

Zdroj: MŠVVaŠ SR

Stretnutie vedenia stavovských a profesijných organizácií a zamestnávateľov s ministrami P. Plavčanom a J. Richterom

Prezidenti a predsedovia stavovských a profesijných organizácií - Asociácie zamestnávateľských zväzov a združení SR, Republikovej únie zamestnávateľov, Slovenskej živnostenskej komory, Slovenskej obchodnej a priemyselnej komory, Slovenskej poľnohospodárskej a potravinárskej komory, Slovenskej lesníckej komory, Slovenskej banskej komory - zodpovední v zmysle zákona č. 61/2015 Z. z. o odbornom vzdelávaní a príprave za odborné vzdelávanie a prípravu pre systém duálneho vzdelávania, sa 9. júna stretli s ministrom školstva Petrom Plavčanom a ministrom práce Jánom Richterom. Cieľom stretnutia bolo zhodnotenie prvého roku fungovania duálneho systému vzdelávania na Slovensku tak, ako ho definuje zákon č. 61/2015 Z. z. o odbornom vzdelávaní a príprave, ktorý nadobudol účinnosť 1. apríla 2015.

Zástupcovia zamestnávateľov oboznámili ministrov so svojimi skúsenosťami s aktuálnou situáciou v duálnom vzdelávaní na Slovensku a požiadali o prípravu systémových krokov pre jeho udržateľnosť v nasledujúcom období.

Zhodli sa, že najvyššou prioritou nasledujúcej fázy zostáva vybudovanie systému duálneho vzdelávania na Slovensku a spolupráca medzi stavovskými a profesijnými organizáciami a orgánmi štátnej správy a samosprávy.

Obaja ministri a zamestnávatelia sa navzájom utvrdili v presvedčení, že systém duálneho vzdelávania je tou správnou cestou pre zabezpečenie kvalifikovanej pracovnej sily pre potreby praxe a pre zníženie nezamestnanosti.

Výsledkom pracovného stretnutia je vzájomná dohoda, v ktorej dal Plavčan záväzný prísľub, že do 31. júla 2016 zabezpečí ministerstvo školstva opatrenia na systémovú podporu duálneho vzdelávania tak, aby bol zaručený jeho nábeh na bezproblémové a dlhodobo udržateľné fungovanie, vrátane spustenia národného projektu „Duálne vzdelávanie a zvýšenie atraktivity a kvality OVP".

Ilustračné foto: TASR/Štefan Puškáš

Účastníci stretnutia sa zhodli na nevyhnutnosti odbornej diskusie vedúcej k legislatívnej zmene zákona č. 61/2015 Z. z.

MŠVVaŠ SR

Slovenská veda sa dostáva na úroveň

Vedcom roka 2015 je Ing. Ján Tkáč, DrSc., z Chemického ústavu Slovenskej akadémie vied (SAV). Za ocenením tohto významného vedca stojí jeho práca pri využití nanotechnológií pri konštrukcii rôznych zariadení aplikovateľných v oblasti glykomiky a diagnostiky rozličných ochorení vrátane rakoviny prostaty. Učiteľské noviny mu položili zvedavé otázky týkajúce sa nielen jeho prínosného výskumu, ale aj možností slovenskej vedy, jej napredovania a tiež záujmu o bádanie u mladých kreatívnych študentov.

Stali ste sa Vedcom roka 2015. Ocenenie ste dostali za využitie nanotechnológií pri konštrukcii rôznych zariadení aplikovateľných v oblasti glykomiky a diagnostiky viacerých ochorení - aj rakoviny prostaty. Môžete nám to priblížiť?

Snažíme sa o využitie nanomateriálov, čo sú materiály s aspoň jedným rozmerom pod 100 nm - to je rozmer približne 1000-krát menší ako priemer ľudského vlasu. Tieto nanomateriály môžu mať guľovitý tvar – napríklad zlaté nanočastice, tvar špagiet – nanodrôtiky, tvar makarónov – uhlíkové nanorúrky, ale i plochý tvar, ako je to v prípade grafénu, ktorý si môžeme predstaviť ako kus látky aj so záhybmi, ktoré sa vytvoria keď ju položíme na stôl. Grafén je ultratenký materiál s hrúbkou približne 1 nm, teda 100 000-krát tenší ako ľudský vlas. Tieto nanomateriály majú skutočne fantastické vlastnosti, ktoré sú využiteľné v rôznych oblastiach. Nám slúžia na konštrukciu biočipov, ktoré si môžeme predstaviť ako SIM kartu z mobilu, ktorá má na povrchu biozložku – napríklad protilátku, ktorá je potom schopná stanoviť dôležité látky v krvi napríklad biomarkery chorôb.

Glykomika sa zaoberá funkciou glykánov (komplexných cukrov) v živých organizmoch. Glykány sú zodpovedné za rozdelenie krvi do krvných skupín, každá krvná skupina je charakteristická iným glykánom na povrchu červenej krvinky. Na základe zmeny hustoty a dĺžky glykánov na povrchu červených krviniek náš organizmus vie, kedy je krvinka stará a má byť stiahnutá z obehu. Pri napadnutí našich buniek vírusmi, vírus vie, či „klope“ na správne dvere práve tým, že spozná glykány na povrchu našich buniek, ktoré mu dajú informáciu, že pred ním je ľudská bunka a nie napríklad vtáčia bunka, v ktorej by sa mu nedarilo množiť. Pekným príkladom je aj vírus HIV, ten, keď sa snaží dostať z bunky von, tak sa obalí obalom našich buniek aj s našimi glykánmi a máme tu „vlka v ovčom rúchu“, ktorého nerozpozná ani náš imunitný systém.Ten je totiž presvedčený, že pred ním stojí naša bunka. Diagnostiku rôznych ochorení možno robiť finančne veľmi náročnými prístrojmi ako CT, preto je žiadúce vyvíjať nové diagnostické postupy, ktoré umožnia analyzovať biomarkery chorôb priamo v krvi – napríklad biočipmi a s nižšími nákladmi. Prítomnosť istého biomarkera choroby priamo v krvi následne môže uľahčiť rozhodnutie chirurgovi, či je nutná biopsia, ktorá jednoznačne potvrdí alebo vyvráti prítomnosť ochorenia v tele. Samozrejme, najpravdepodobnejšie je, že CT technika bude v budúcnostikombinovaná s využitím biočipov, aby sa predišlo falošne negatívnym alebo falošne pozitívnym výsledkom.

Glykomika patrí k najprogresívnejšie sa rozvíjajúcim vedeckým disciplínam. Bude raz taká situácia, že pacient príde k lekárovi, ktorý mu odoberie krv a zistí úplne včas a bez invazívnych a bolestivých postupov, že človek má vážne ochorenie, ale v skorom liečiteľnom štádiu? A potom mu nasadí liečbu. Výskumy sa robia aj na Chemickom ústave SAV, kde sa tiež skúmajú napríklad možnosti diagnostiky Alzheimerovej choroby. Zatiaľ tieto vízie znejú ako sci-fi...

Zloženie glykánov v našom tele sa mení aj tým ako starneme, u žien aj tehotenstvom, preto nie je prekvapujúce, že rôzne ochorenia sú sprevádzané značnou zmenou štruktúry glykánov. Pochopiť šifrovanie informácii glykánmi je iste náročnejšie ako tomu bolo v prípade dešifrovania nemeckého kódu ENIGMA počas druhej svetovej vojny, čo prispelo k záchrane veľkého množstva životov. V prípade odhalenia glykánového kódu iste zachránime oveľa viac životov, alebo aspoň zmiernime priebeh mnohých ochorení.

Snažíme sa teda pochopiť ako zmena v zložení glykánov v krvi môže indikovať isté ochorenie práve biočipmi pripravenými s nanomateriálmi, ktoré nám umožňujú stanovovať zmeny v zložení glykánov veľmi citlivo (v stopových množstvách) a teda v prípade chorôb by bolo možné identifikovať skoré štádiá ochorení. Podchytenie ochorenia vo včasnom štádiu samozrejme zvyšuje šancu na

Ing. Ján Tkáč, DrSc., Vedec roka 2015

vyliečenie. Zatiaľ sme sa zaoberali chorobami ako reumatoidná artritída a systémová skleróza (spolupráca s Dr. Imrichom z Biomedicínskeho centra SAV), rakovina prostaty (spolupráca s MUDr. Sokolom z privátnej urologickej ambulancie v Trenčíne) a leukémia (spolupráca s Dr. Rázgom z Ústavu polymérov SAV a ďalších ústavov SAV, ako i Dr. Trbušekom z Fakultnej nemocnice v Brne). V prípade leukémie je naozaj naším cieľom využiť analýzu glykánov na to, aby sa lekár mohol správne rozhodnúť, aká by mala byť správna liečba pre toho konkrétneho pacienta – liečba šitá na mieru, alebo ak chcete odborne, personalizovaná medicína. Je super, že náš Ústav sa zúčastňuje výskumu v oblasti Alzheimerovej choroby, čo je veľmi dôležité, keďže počet pacientov s touto chorobou bude kvôli nášmu dlhšiemu životu iste len pribúdať.

Aká bola Vaša cesta do vedeckých sfér? Odkedy ste vedeli, že budete vedcom?

Tak cesta bola dosť komplikovaná. Najprv ma zaujímala astronómia, ale v 7. ročníku ma upútala na obale učebnice chémie otázka – „Čo je oheň?“, no a keď som sa dočítal niečo v tom zmysle, že je to rýchly exotermický proces oxidácie organického materiálu, čaro chémie sa načas stratilo. Vášeň pre chémiu sa rozhorela na strednej škole – pri čítaní otcových kníh chémie na povale u babkypočas letných prázdnin. V treťom ročníku na Gymnáziu Dominika Tatarku v Poprade ma začala baviť biochémia v rámci predmetu biológia. Podal som si prihlášku na FChPT STU, kde som sa rozhodol nakoniec pre biotechnológiu. Po skončení vysokej školy ma k doktorandskému štúdiu usmernil už nebohý doc. Šturdík, ktorý bol aj môj školiteľ a až po skončení doktorandského štúdia som sa definitívne vydal na dráhu vedca. V tej som pokračoval v rokoch 2001-2008 na univerzitách v Linköpingu a Lunde (Švédsko) a v Oxforde (Veľká Británia).

Ako by mohli učitelia pestovať v deťoch záujem o vedu a výskum?

Nuž myslím si, že je veľmi dôležité aby sa školy zúčastňovali projektov s účasťou vedcov. U nás na Chemickom ústave SAV máme veľmi dobré skúsenosti s organizovaním dňa otvorených dverí, s krátkymi prednáškami o vede, s následnou exkurziou po laboratóriách i s ukážkou demonštračných experimentov. Záujem sa každým rokom zvyšuje. Máme tu aj kolegov, ako napríklad Peťa Vršanského (Ústav vied o zemi SAV), ktorý organizuje cyklus prednášok pre žiakov základných škôl priamo na školách alebo aj vo väčších prednáškových miestnostiach. Pravidelne sa organizuje Noc výskumníkov, ktorá rovnako môže žiakov priviesť k vede. Kolega Tomáš Bertók od nás zo skupiny prednášal aj na stredných školách a pod jeho vedením nás v laboratóriu pracovali tiež študenti strednej školy.

atraktívneho partnera pre priemyselnú sféru

Aké máte skúsenosti so slovenským školstvom?

Kvalita výuky na všetkých stupňoch škôl klesá. Je to dané tým, že „stará“ škola kvalitných učiteľov na základných a stredných školách je už v dôchodkovom veku. Keďže situácia v školstve je taká, aká je, potom je veľmi ťažké nahradiť „starú“ školu učiteľov, novými, ktorí majú záujem žiakov kvalitne učiť. Ak je v školstve málo peňazí na učiteľov, je ťažké predpokladať, že najmä tí mladí, v školstve zostanú, keďže z ideálov sa nejaký čas dá žiť, no z ideálov však mladá rodina veľmi ťažko vyžije. Je to ako keby mal futbalový Real Madrid rozpočet nášho Trenčína, v takom prípade by sa mu iste nepodarilo vyhrať Ligu majstrov. Kvalita vždy niečo stojí.

Čo by ste vylepšili vo vzdelávacom procese na Slovensku a na čo môžeme byť hrdí (a možno si to ani neuvedomujeme)?

I napriek tomu, že kvalita vzdelávacieho procesu ide u nás z kopca, nájde sa u nás veľmi veľa vzdelaných, talentovaných a šikovných absolventov či už stredných alebo vysokých škôl, z čoho sa tešia najmä naši bratia v Českej republike, kde slovenskí študenti patria k tým najlepším. Nedostatok financií vo viacerých oblastiach života u nás je negatívom, no na druhej strane, robí z nás ľudí kreatívnych a flexibilných, čo sa oceňuje všade v zahraničí. A to rozprávam z vlastnej skúsenosti aj z viac ako 7-ročných pobytov v zahraničí.

Pracujete na významnom vedeckom pracovisku SAV. Vedu však nie je možné robiť izolovane. S ktorými zahraničnými ústavmi, inštitúciami spolupracujete?

Logické je pre nás spolupracovať s kolegami z Českej republiky, okrem už spomínanej spolupráce s Dr. Trbušekom, máme spoluprácu so skupinou prof. Kizeka z Masarykovej univerzity v Brne a s prof. Palečkom z Biofyzikálneho ústavu Českej akadémie vied (držiteľ najvyššieho českého vedeckého ocenenia Česká hlava 2014) a s firmou BVT Technologies (Dr. Krejčí). V rámci projektu PROSENSE (z Európskej únie) spolupracujeme s kolegami z Anglicka, Walesu, Írska, Nemecka, Portugalska, Talianska a Švajčiarska a máme veľmi intenzívnu spoluprácu aj s kolegami v Katare (Dr. Kasák).

Mali ste počas svojho výskumného pôsobenia myšlienky, že by ste odišli z vedy a výskumu do inej sféry pôsobenia?

Áno. Bolo to hneď po návrate z Oxfordu na Slovensko v roku 2009, kedy podmienky na vedu v porovnaní s podmienkami v zahraničí boli žalostné. A to nehovorím o plate vedcov na Slovensku, čo je nočnou morou aj v súčasnosti.

Situácia sa dramaticky zmenila k dobrému možnosťou čerpať štrukturálne fondy na nákup kvalitnej infraštruktúry, ktorá je na mnohých pracoviskách na špičkovej európskej, či svetovej úrovni.

Ďalšou dobrou správou pre mňa osobne bolo získanie prestížneho ERC grantu, ktorý mi umožnil vybudovať si vlastnú skupinu.

V čom sa v súčasnosti zlepšilo postavenie a možnosti slovenskej vedy ?

Ing. Ján Tkáč, DrSc. s kolektívom spolupracovnikov

Okrem možnosti čerpať štrukturálne fondy sú tu pozitívne signály v podobe navýšenia rozpočtu grantovej vedeckej agentúry APVV o 4 milióny eur, ako i prísľub otvorenia výzvy na podporu mladých vedeckých pracovníkov.

Okrem toho SAV spustila program SASPRO na financovanie vedeckých pracovníkov, ktorí k nám prídu zo zahraničia, vrátane Slovákov, ktorí predtým pôsobili v zahraničí. Okrem toho je tu aj prísľub zo strany podpredsedu vlády pre investície, pána P. Pellegriniho, o možnosti financovať v budúcnosti špičkové vedecké tímy v SR. Myslím, že týmto sa staneme atraktívnym partnerom aj pre priemyselnú sféru.

Kde sú rezervy vedy na Slovensku?

Rezervy sú samozrejme stále vo financovaní vedy, takže pracovať vo vede dosiaľ nebolo natoľko atraktívne, aby sa k nám vrátili kvalitní vedci, ktorí pracujú na špičkových zahraničných pracoviskách, vrátane najvýznamnejších svetových firiem. Napríklad môj brat Peter pracuje ako jadrový chemik v USA v národných laboratóriách v Chicagu, čo je značne prestížne pracovisko a kamaráti Igor Voštiar a Juraj Švitel pracujú v najvýznamnejších farmaceutických a biotechnologických spoločnostiach a zatiaľ neuvažujú, že by sa vrátili späť na Slovensko. Naštartované, alebo plánované zmeny v oblasti vedy by mohli a mali tento negatívny trend zvrátiť.

Majú mladí ľudia záujem o vedu a výskum, láka ich táto oblasť sebarealizácie a zároveň práce?

Samozrejme, že majú. Dôkazom tohto tvrdenia sú viaceré vedecké skupiny, vrátane tej našej, v ktorých pracujú skutočne šikovní a zapálení mladí ľudia.

Ak by som mohol porovnať kvalitu týchto kolegov, tak sa mnohí vyrovnajú vedcom, ktorí so mnou pracovali v zahraničí, vrátane špičkového pracoviska v Oxforde. Bola by preto veľká škoda vychovávať ich pre zahraničné pracoviská.

Nanotechnológie zahŕňajú pomerne širokú oblasť. Kedy výsledky týchto postupov uvidíme viac v každodennom živote?

Nanotechnológie sú už medzi nami, či už v podobe čipov počítačov, tkanín s antibakteriálnym povlakom, tenisových rakiet, opaľovacích krémov a to ani nemusíme zájsť k autám F1, či raketoplánom. V budúcnosti pomôžu slepým ľuďom vidieť prostredníctvom CCD kamier v oku, ktoré budú napájané biobatériami priamo zo slz, tiež efektívnejšie uvoľňovať liečivá len v chorom tkanive s využitím nanomateriálov a maličký nanobot bude v krvi likvidovať túlajúce sa rakovinové bunky, či opravovať poškodené alebo upchaté cievy.

Bude možné sledovať množstvo krvi priamo v cieve v tele diabetikov bez nutnosti odoberať si krv a inzulín sa bude uvoľňovať podľa potreby a tak ďalej...

Blížia sa prázdniny. Čomu sa budete venovať počas leta? Ako relaxujete a kde si pôjdete oddýchnuť cez prázdniny?

Klasikou je návšteva rodného mesta Popradu a Vysokých Tatier, ale plánujem ísť s rodinou aj do Prahy, či Plzne.

Najlepšie si oddýchnem na túrach v prírode, či už peších alebo cyklistických.

A v lete samozrejme dobre padne zopár temp v jazere, či na kúpalisku. Hádam si nájdem čas aj na nejakú knihu. Príjemné leto prajem aj vám všetkým.

Za rozhovor ďakuje
Milica Šarmírová

Ing. Ján Tkáč, DrSc. (1972) *– vedúci oddelenia Glykobiotechnológie v Chemickom ústave Slovenskej akadémie vied v Bratislave.*

Po absolvovaní vysokoškolského štúdia bol v rokoch 1997 – 2000 doktorandom na Fakulte chemickej a potravinárskej technológie STU. V r. 2000 – 2001 pracoval ako vedecký pracovník v Chemickom ústave SAV. V r. 2001 – 2006 pôsobil ako vedecký pracovník vo Švédsku (Likopings Universtitet a Lunds Universtitet) a v r. 2006 – 2008 v Anglicku (Oxford University). Od roku 2009 pracuje opäť v Chemickom ústave SAV a od r. 2013 je vedúcim oddelenia. Od roku 2010 pôsobí vo funkcii predsedu Vedeckej rady v Chemickom ústave SAV. Od roku 2013 je editorom pre časopisy Chemical Papers a Open Chemistry.

V roku 2003 bol recipientom prestížneho štipendia Marie Curie Individual Fellowship, v roku 2006 členom víťazného tímu v celosvetovej súťaži podnikateľských zámerov Nanochallenge 2006. V r. 2011 bol členom oceneného kolektívu, ktorý získal Cenu SAV za vedeckovýskumnú činnosť a tiež členom špičkového vedeckého tímu v SAV. V r. 2012 ako prvý slovenský vedec získal grant od European Research Council (ERC). V r. 2014 získal ocenenie ministra školstva „Malá medaila Samuela Mikovíniho“ za medzinárodnú vedeckú spoluprácu. V tomto roku získal najvýznamnejší výsledok vedeckej práce za rok 2015 (II. oddelenie SAV) v kategórii medzinárodné vedecké projekty. V roku 2016 získal ocenenie Vedec roka 2015. V rámci pedagogickej činnosti prednáša v odbore biochémia na Prírodovedeckej fakulte UK v Bratislave.

V máji sme spoznali víťazov ďalších olympiád

Po marcových a aprílových celoštátnych kolách pokračovali predmetové olympiády súťažami aj počas mája. V Bratislave a v Banskej Bystrici sa stretli žiačky a žiaci slovenských základných a stredných škôl, aby si sily zmerali na poli geografie, dejepisu a techniky. Najúspešnejší z nich vycestujú reprezentovať Slovensko do zahraničia.

Dejiskom celoštátneho kola 44. ročníka Geografickej olympiády sa stala Banská Bystrica, kde sa v termíne 29. apríla– 1. mája stretli žiaci zo všetkých kútov Slovenska. Súťažili rozdelení do štyroch kategórií – A, B, CD a Z. Na olympiáde bola vybraná šestica súťažiacich, ktorá sa bude pripravovať na tohtoročnú Medzinárodnú geografickú olympiádu v Číne. Medzi súťažiacimi vynikol najmä Michal Vitkovič z Gymnázia A. Vrábla v Leviciach, ktorý súťažil v dvoch kategóriách a dokopy získal až štyri ocenenia. „Na celoštátnom kole som bol od siedmej triedy každý rok, doma mám zatiaľ tri medaily. Na Medzinárodnej geografickej olympiáde som však ešte nebol," priznal sa tretiak, ktorý má tento rok veľké šance vybojovať si „miestenku" do Číny, keďže sa dostal do výberu na sústredenie pred Medzinárodnou geografickou olympiádou.

Okrem neho sa na súťaž budú pripravovať aj Filip Gürtlerz Gymnázia K. Štúra v Modre (zlato v kategórii A), Martin Šinka z Gymnázia J. Hollého v Trnave (striebro v kategórii B), Patrik Hanzelz Gymnázia V. B. Nedožerského v Prievidzi (zlato v kategórii Z), Aneta Vašková z Gymnázia L. Stöckela v Bardejove (striebro v kategórii A) a Adam Zalibera z Gymnázia A. Bernoláka v Námestove (zlato v kategórii CD).

Geografická olympiáda vyvrcholila v sobotu 14. mája súťažou v kategórii E, v ktorej sa stretlo 32 žiačok a žiakov základných škôl. So stratou len dvoch bodov si zlatú medailu vybojoval Tomáš Chovančák zo Základnej školy na Krosnianskej ulici v Košiciach, ktorý v tomto roku zažiaril aj na Dejepisnej olympiáde, na ktorej obsadil tiež prvé miesto. „Na celoštátnom kole Geografickej olympiády som prvý raz, hoci som olympiádu riešil aj minulé dva roky.

Minulé ročníky som skončil na krajských kolách na deviatom mieste a teraz sa mi to nejakým zázrakom podarilo," usmieva sa deviatak, ktorý okrem medaily získal aj Cenu dekana Prírodovedeckej fakulty Univerzity Komenského, doc. RNDr. Milana Triznu, PhD.

Celoštátne kolo Geografickej olympiády sa uskutočnilo na pôde Fakulty prírodných vied Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici. Záštitu nad podujatím prevzali rektor UMB doc. Ing. Vladimír Hiadlovský, PhD. a dekanka FPV UMB doc. RNDr. Jarmila Kmeťová, PhD.

Na dejepisnej olympiáde bodovali chlapci

Na celoštátnom kole ôsmeho ročníka Dejepisnej olympiády sa v Bratislave v dňoch 5. – 7. mája zišlo 39 žiačok a žiakov, ktorí súťažili v štyroch kategóriách. V tomto počte sa medzi slovenskou dejepisnou elitou objavilo len sedem dievčat, pričom dve z nich domov odišli s medailou. Viktória Cehuľová z Gymnázia sv. F. Assiského v Levoči si v kategórii A vybojovala striebro a Lucia Korbeľová zo Základnej školy Na bielenisku v Pezinku získala v kategórii C rovnako ako Viktória striebro. „Na olympiádu som sa učila najmä z učebnice a študovala som aj z odporúčanej literatúry. Na každé kolo som sa pripravovala asi tak tri týždne pred súťažou," hovorí Lucia Korbeľová, ktorá už má doma bronz z minuloročného celoštátneho kola. Zlatú medailu si v kategórii A odniesol Vladimír Lukačko z Gymnázia na Varšavskej ceste v Žiline, v kategórii B Richard Hrivňák z Gymnázia na Grösslingovej ulici v Bratislave, v kategórii C Tomáš Chovančák zo Základnej školy na Krosnianskej ulici v Košiciach a v kategórii D Samuel Petrov zo Základnej školy na Duklianskej ulici v Bánovciach nad Bebravou.

Víťazi technickej olympiády

Víťazi dejepisnej olympiády v kategórii C

V technike boli najlepší Sabinovčania

Na celoštátnom kole Technickej olympiády v Banskej Bystrici zažiarila dvojica chlapcov zo Základnej školy na Ulici 17. novembra v Sabinove, ktorá získala zlaté medaily. Matej Škovrán a Vladimír Stračiak predbehli strieborných medailistov o celých 40 bodov. „Najťažšia bola pre nás praktická časť," priznali zhodne víťazi, ktorí v nej však ako jediní získali plný počet bodov.

„Vďačíme za to najmä dobrej príprave v kabinete nášho učiteľa, počas voľných hodín aj vo voľnom čase," doplnili.

Druhé miesto obsadili Jozef Oberhauser a Martin Stajsko zo Základnej školy na Školskej ulici v Margecanoch.

Bronzové medaily si vybojovali Patrik Prístupný a Dominik Foltán zo Základnej školy na Rastislavovej ulici v Prievidzi.

Kompletné výsledkové listiny celoštátnych kôl olympiád za školský rok 2015/2016 nájdete na stránke www.olympiady.sk

Veronika Rosputinská
IUVENTA

MINISTERSTVO ŠKOLSTVA, VEDY, VÝSKUMU A ŠPORTU SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Slovenskí vedci mapujú malé molekuly v ľudskom organizme

Slovenskí vedci nedávano predstavili unikátny projekt podrobného mapovania malých molekúl v ľudskom organizme, ktorý je dôležitým krokom na ceste k pochopeniu zložitej štruktúry života na biochemickej úrovni. Pomocou vlastnej patentovanej technológie sa ako jedni z prvých na svete pokúsia experimentálne prečítať ľudský

Človek je zložitá chemická fabrika, kde nepretržite prebiehajú biochemické procesy na štyroch molekulárnych úrovniach: DNA, RNA, proteíny a malé organické molekuly. Zatiaľ čo ľudský genóm bol prečítaný pred 15 rokmi, kompletný ľudský metabolóm, teda súbor všetkých malých molekúl v organizme, poznáme len čiastočne. Jeho kompletné zmapovanie otvára obrovské možnosti vo výskume a diagnostike celého spektra ochorení.

Na začiatku chcú odhaliť Alzheimera

Malé organické molekuly v živých organizmoch sa nazývajú tiež metabolity a patria sem napríklad aminokyseliny, sacharidy, lipidy, hormóny, steroidy, neurotransmitery či vitamíny. Zmeny v ich rovnováhe najvýraznejšie odzrkadľujú aktuálny stav organizmu, z čoho vyplýva ich obrovský potenciál pre včasnú a objektívnu diagnostiku chorôb. Po získaní podrobnej mapy malých molekúl človeka je logickým krokom hľadanie biomarkerov konkrétnych ochorení.

Ing. Miroslav Kóš, DrSc., riaditeľ Chemického ústavu SAV, ktorý je zaradený medzi špičkové vdecké pracoviská.

To znamená, že vedci sa zamerajú na merateľné hladiny molekúl napr. v krvi a mozgovomiechovom moku a identifikujú molekuly, ktoré sa vymykajú fyziologickému rozpätiu, čo môže znamenať, že človeka trápi určité ochorenie. „Človek túži letieť na Mars a vrátiť sa späť, reálne sa to podarí len tomu, kto bude mať nielen túžbu, ale aj zodpovedajúcu technológiu.

Nie je tomu inak ani v biochémii. Vedci si uvedomujú, aké dôležité je poznať malé molekuly v organizme. Viac ako 100 rokov sa o to snaží množstvo jedincov a tímov, ale hĺbkovému zmapovaniu zatiaľ bráni celá plejáda problémov. Po viac ako dekáde vývoja držíme v rukách zrelú experimentálnu a počítačovú technológiu na báze hmotnostnej spektrometrie, ktorá je tou pomyselnou raketou na Mars, "zdôraznil vedúci projektu Dr. Ing. Robert Mistrík, riaditeľ slovenskej spoločnosti HighChem. Získaná mapa malých molekúl človeka otvára nové možnosti v diagnostike tretieho tisícročia a môže napomôcť k pochopeniu mechanizmov a následnej liečbe zákerných chorôb.

V prvej fáze by vedci chceli pozornosť zamerať na hľadanie biomarkerov Alzheimerovej choroby.

Zviditeľnenie vedy na svetovej úrovni

Najlepšie medicínske zariadenia na svete však dokážu analyzovať len niekoľko stoviek tzv. malých molekúl, pričom v telesných tekutinách sú ich prítomné tisíce, ak nie desaťtisíce.

Paradoxom modernej doby je, že tieto látky nevieme spoľahlivo identifikovať a vlastne nepoznáme ani len ich počet. Viaceré z nich budú zrejme úplne neznáme. V čase, keď roboty analyzujú pôdu na Marse, zostáva naše telo na molekulovej úrovni stále nepreskúmaným teritóriom. „Pretože asi každé ochorenie sa v nejakej forme prejaví na biochemickej úrovni, je pravdepodobné, že jedného dňa budú analytické prístroje a počítače automaticky určovať diagnózu z krvi, moču, slín a iných telesných tekutín zo širokého spektra ochorení," dodal R. Mistrík. Cieľom projektu je vytvoriť voľne dostupnú databázu, v ktorej bude mať každá molekula svoj „odtlačok prsta", na základe ktorého ju bude môcť rozpoznať ktorékoľvek laboratórium na svete. Výsledkom bude vytvorenie spektrálnej databázy detegovaných a identifikovaných molekúl a ich častí v plazme a v mozgovomiechovom moku, ako aj ich následná katalogizácia.

„Bude to bezprecedentné zviditeľnenie slovenskej vedy na celosvetovej úrovni, a to nielen jednorazovo predstavením výsledkov, ale prostredníctvom databázy otvorenej pre celý svet aj dlhodobo. Mapa molekúl človeka sa v prvom kroku použije na hľadanie biomarkerov Alzheimerovej choroby," zdôraznil Ing. Miroslav Kóš, DrSc., riaditeľ Chemického ústavu SAV. Tento ústav je partnerom projektu a je jedným z najväčších pracovísk Slovenskej akadémie vied. Patrí k

Dr. Ing. Robert Mistrík je vedúcim projektu.

špičkovým vedeckým ustanoviznim na Slovensku a je trvale akreditovaný v najvyššom stupni hodnotenia.

Svoj výskum zameriava na štúdium chémie a biochémie sacharidov. Úlohou ústavu je priniesť originálne poznatky a metódy na využitie týchto látok v oblasti medicíny. V súčasnosti je glykomika jednou z najprogresívnejšie sa rozvíjajúcich vedeckých disciplín.

Milica Šarmírová

Ambície slovenských vedcov

- Slovenskí vedci vyvinuli funkčnú technológiou, pomocou ktorej sa ako jedni z prvých na svete pokúsia o podrobnú experimentálnu kvalitatívnu analýzu malých molekúl v ľudskom organizme.
- Majú za cieľ vytvoriť databázu, v ktorej každá molekula bude mať svoj spektrálny „odtlačok prsta", podľa ktorého ju bude môcť ktokoľvek na svete identifikovať. Bude to bezprecedentné zviditeľnenie slovenskej vedy na celosvetovej úrovni.
- Slovenská technológia je najďalej spomedzi ostatných projektov podobného druhu. Molekuly identifikuje na základe použitia spektrálnych stromov schopných určiť podštruktúry a následne zrekonštruovať vzorec neznámych látok. Používa hmotnostnú spektrometriu, ktorá je okrem biochémie široko nasadzovanou analytickou metódou aj vo farmaceutických, kriminalistických, environmentálnych a potravinárskych aplikáciách.
- Snahou vedcov je zmapovať, katalogizovať a spektrálne charakterizovať ľudský metabolóm - celkový súbor malých molekúl v ľudskom organizme. Ľudský genóm bol prečítaný pred 15 rokmi.

Prázdniny v tvorivej dielni Fablab

Nielen žiaci a ich pedagógovia, ale aj rodičia a starí rodičia sú vítaní počas leta v bratislavskom Fablabe.

Na mieste, kde majú zelenú kreativita a vlastné nápady. Bratislavský Fablab ponúka aktuálne svoje digitálne technológie, ako sú napríklad 3D tlačiarne či laserové vyrezávače, pre všetkých, ktorí majú záujem vytvoriť si niečo aj pre vlastnú osobnú potrebu.

Počas letných prázdnin sa každú stredu, od 9. do 11. hodiny alebo od 16. do 18. hodiny môžu záujemcovia počas dvojhodinového workshopu zoznámiť so základmi digitálnej výroby.

Toto leto už aj v Bystrici a Michalovciach

Školské výpočtové strediská (ŠVS) boli v minulosti nositeľom pokroku v oblasti informačných technológií v regiónoch a dnes opäť propagujú nové technológie najmä pre žiakov a študentov.

Oživiť prázdniny si tak budú môcť žiaci a študenti aktuálne aj v tvorivej dielni ŠVS Banská Bystrica a Michalovce. Pre záujemcov je pripravená napríklad prezentácia 3D Digi World - 3D digitálneho sveta (3D scaner, 3D fotografia, 3D tlačiareň a modelovanie) alebo Arduino workshop nie len pre deti z programátorských krúžkov.

Všetky kontaktné údaje sú zverejnené na oficiálnej stránke Fablabu - ***www.fablab.sk.***

Informovala o tom Eva Kalužáková, CVTI SR.

Veda na Slovensku má nové talenty

Ako využiť éterické oleje z liečivých rastlín? Ako sa pripraviť na zdravotné problémy počas dovolenky? Alebo – ako uskutočniť rýchly prenos malých dát pomocou zvuku? Na tieto a mnohé ďalšie otázky hľadali odpovede študenti a zároveň prezentovali svoje vlastné vedecké návrhy na školskej konferencii, ktorá sa uskutočnila 3. júna 2016 v priestoroch Slovenskej akadémie vied (SAV). Konferencia bola zároveň ukončením 4. ročníka programu Veda má budúcnosť.

Celoročný program pre školy bol ukončený záverečnou školskou konferenciou a prezentáciou študentských projektov pred odbornou porotou. Navrhované projekty sú predstavené aj verejnosti na portáli www.vedamabuducnost.sk, kde študenti získavali hodnotenie a odporúčania verejnosti, ako aj iných škôl a partnerov projektu.

Študenti stredných odborných škôl aj všeobecno-vzdelávacích škôl prezentovali svoje vlastné návrhy na zlepšenie prestíže vedy na Slovensku. Do projektu Veda má budúcnosť je v Českej republike aktívne zapojených viac ako 1 500 žiakov a takmer 150 učiteľov. Na Slovensku je to 340 žiakov a 15 učiteľov. Porota bola zložená zo zástupcu spoločnosti Bayer Vladimíra Fúzika, Slovenskú akadémiu vied zastupovala členka Predsedníctva SAV pre vzdelávanie a doktorandské štúdium Daniela Ježová a za občianske združenie AISIS bola prítomná koordinátorka projektu Martina Voláková. Prezentácie projektov si pripravili žiaci z bratislavských stredných škôl, ktorí prišli v spoločnosti pedagógov. Na odprezentovanie projektu dostali čas 10 minút a hodnotila sa nielen kvalita prejavu, ale hlavne inovatívnosť, prínos a realizovateľnosť projektu.

Motivácia pre štúdium prírodovedeckých odborov

„Považujeme za prirodzené byť súčasťou programu Veda má budúcnosť na Slovensku, aj v Česku. Práve motivácia z praxe môže byť významná pre rozhodovanie študentov, aby sa ďalej venovali prírodovedným odborom, pretože v nich vidia nielen uplatnenie, ale aj dôležitý spoločenský prínos“, uviedla Markéta Soukupová, Head of Communication, Bayer CZ/SK.

Michaela Španková, PR manažérka zo SAV pracuje na pojekte Veda má budúcnosť už tretí rok: „Chceme motivovať žiakov stredných škôl, aby išli študovať aj prírodné vedy. Podľa výskumov chcú takmer všetci študovať spoločenské vedy, právo, žurnalistiku, sociológiu. My im však chceme ukázať čaro, ako sú prírodné vedy fascinujúce a vôbec nie zložité a práca je aj zaujímavá. Dúfam, že sa nám to podarí.“

Tento rok sa do súťaže prihlásilo päť stredných škôl a tri z nich zavítali na prednášky do priestorov SAV. Každá škola má možnosť do súťaže podať aj viac projektov s tým, že tento rok túto možnosť využilo iba Gymnázium Alberta Einsteina v Bratislave.

„Spolupracujeme so školami od jesene, vtedy žiaci dostanú zadania a počas školského roka majú možnosť chodiť na exkurzie do firiem, skúšajú si priebeh pracovných pohovorov a podobne. Je to jedna z kľúčových zložiek projektu, ktorá má študentov zoznámiť s tým, ako sa uplatniť v prírodovedeckých odboroch. Berieme ich do firiem, chceme aby mali kontakt s praxou, aby sa rozprávali so zamestnancami, ktorí môžu hodnotiť ich projekty. Zoznamujú sa s atmosférou na pracoviskách, výrobkami a výrobným procesom. Organizujeme prednášky aj priamo na ich školách,“ povedal o projekte Radim Zabadal z občianskeho združenia AISIS.

1. miesto získali študenti zo Strednej odbornej školy chemickej v Bratislave.

Prínos projektu je najmä v búraní mýtov o tom, ako pracuje vedec. Mnohí si ešte predstavujú vedca ako starého pána v bielom plášti, ktorý celý deň pozerá do mikroskopu v zavretej miestnosti. Dnes je však vedecká práca úzko spojená s prácou v tíme, dôležité je vedieť prezentovať a publikovať svoje poznatky, vyhľadávať informácie a dávať si ich do súvislostí. Je to pestrá činnosť, vedec nie je opustený bádateľ v laboratóriu.

Éterické oleje a prenos metadát zvukom

Prvé miesto a finančnú odmenu vo výške 400 eur získala Stredná odborná škola chemická za projekt: Aplikácia éterických olejov na patogénne baktérie. Projekt bol zameraný na izoláciu éterických olejov z liečivých rastlín. Druhé miestoa finančnú odmenu vo výške 300 eur získalo Gymnázium Ladislava Sáru s projektom: Popularizácia problematiky odpadu. Cieľom tohto projektu bolo prejsť od popularizácie k riešeniu problematiky znečisťovania rieky Moravy a jej okolia. Tretie miesto a finančnú odmenu 200 eur získalo Gymnázium Alberta Einsteina za projekt: Prenos metadát zvukom. Tento projek rieši rýchly prenos malých dát pomocou zvuku. Štvrté miesto a finančnú odmenu 100 eur získala Stredná zdravotnícka škola za projekt: Cestovateľský balíček. V tomto projekte študenti riešili, ako sa pripraviť na zdravotné problémy počas dovolenky.

Milica Šarmírová

Čo si o projektoch myslia triedne učiteľky?

Stredná odborná škola chemická, Bratislava:

Už štvrtý rok žiaci pripravujú veľa projektov, ale vždy vyberieme len jeden, ktorý budeme prezentovať. Moji žiaci sa vo vede vidia už teraz. Povedala by som, že sú veľmi motivovaní. Počas troch rokov boli naše projekty tie víťazné. Odkaz projektu – „priblížiť vedu mladým ľuďom“ sa u nás veľmi ujal. Jeden z našich projektov sa dostal až na medzinárodnú vedeckú súťaž v americkom Houstone, kde sme obsadili piate miesto z vyše 1500 projektov. Toto študentov posúva každý rok ďalej a získanú finančnú odmenu použijú práve na prácu na ďalších projektoch. A nás to veľmi teší a motivuje k ďalšej práci.

Gymnázium Alberta Einsteina, Bratislava:

Na projekte sa zúčastňujeme tiež už štvrtý rok. Prácu na projekte som nechala celkom na žiakoch. Keďže sme gymnázium, je pravda, že na konferenciách získavame nižšie miesta. Nemáme výskum na úrovni odbornej školy, u nás je štúdium oveľa všeobecnejšie. Pred dvoma rokmi sa nám podarilo vyhrať druhé miesto. Vidím, že motivácia smerom k prírodným vedám prichádza sama od študentov, netreba ich nijako usmerňovať. Sami vedia, že sociálnych pracovníkov je veľa. Idú si za tým, čo ich baví a určite nemá význam ich do niečoho tlačiť, ani presviedčať. My ich budeme dôkladne pripravovať na maturity z odborných predmetov, aby uspeli na prijímacích skúškach na vysoké školy. Len v mojej triede budem mať veľa maturantov z chémie, biológie, či fyziky.

Stredná zdravotnícka škola, Bratislava:

Zúčastňujeme sa na projekte už od začiatku – štvrtý rok. Niektoré roky sme predstavovali viac projektov, tentoraz iba jeden. Máme mimoriadne šikovných žiakov.

(miša)

Učitelia pripravujú protestný pochod na 1. júla

Iniciatíva slovenských učiteľov (ISU) pripravuje na 1. júla, keď sa Slovensko ujme predsedníctva v Rade EÚ a súčasne uplynie sto dní od nástupu súčasnej vlády, protestné zhromaždenie a pochod v Bratislave. Chce vláde pripomenúť, že ignoruje nielen učiteľmi nastolené požiadavky, ale neplní ani odporúčania OECD aj Európskej komisie, aby bolo zatraktívnené učiteľské povolanie na Slovensku.

Ako na brífingu informoval predstaviteľ ISU Vladimír Crmoman, zástupcovia regiónov sa na tom dohodli 4. júna na rokovaní v Košiciach.

Podľa Crmomana učiteľské povolanie určite nezatraktívni zvýšenie platov o šesť percent, na čo podľa ministra treba 32 miliónov eur, požadujú, aby plat každého učiteľa vo všetkých tarifných triedach a bez ohľadu na odpracované roky jednorazovo stúpol o 140 eur v tomto roku. Argumentoval, že aj sám premiér Fico pred voľbami povedal, že nie je problém splniť sľub, aby učitelia dosiahli tento rok nárast platov na 1,2 násobok priemerného platu v národnom hospodárstve.

Ďalších 400 miliónov eur

„Myslíme si, že tieto peniaze v štáte sú, lebo nám pri rokovaniach nikdy nikto nepovedal, že nie sú. Naopak, rast hospodárstva a daňová prognóza hovorí, že tie peniaze tu sú, len chýba vôľa," povedal Crmoman. Okrem toho učitelia žiadajú ďalších 400 miliónov eur na dofinancovanie škôl a ich materiálno-technické vybavenie.

„Na 1. júla chystáme sériu aktivít. Hlavnou bude pochod Bratislavou, ktorý sa začne o 13:00. Budú sa snažiť prísť až na miesto, kde bude Slovensko otvárať svoje predsedníctvo v Rade EÚ. Nebude chýbať tradičná bubnovačka, množstvo transparentov aj v anglickom jazyku, ktorými vláde pripomenieme odporúčania Európskej komisie, že Slovensko by malo zatraktívniť učiteľské povolanie," povedal Crmoman. Pokiaľ vláda nesplní ich požiadavky, učitelia chcú podľa Crmomana prejsť od fázového ku stupňovanému štrajku, kde bude väčší priestor na mobilizovanie učiteľov a širokej verejnosti.

Ako uviedla Alžbeta Bojková z Iniciatívy vysokoškolských učiteľov, vyzývajú premiéra Roberta Fica a ministra financií, aby začali reálne konať a od ich reakcie bude závisieť ďalší postup učiteľov v septembri. Podľa nej obaja nesú plnú zodpovednosť za plynulý začiatok nového školského roka.

Zdroj: SITA

Na archívnej fotografii vpravo Vladimír Crmoman z Iniciatívy slovenských učiteľov.

Foto: TASR/Michal Svítok

Séria podujatí v rámci prvého predsedníctva Slovenska v Rade EÚ

Toto podujatie sa tradične koná v mesiaci pred oficiálnym začiatkom predsedníctva. Jeho hlavným cieľom je na politickej úrovni prerokovať pripravované iniciatívy v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy na nadchádzajúce obdobie, ako aj oficiálne predstaviť kľúčové priority predsedníctva v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy.

Zasadnutie otvoril generálny riaditeľ sekcie medzinárodných spolupráce a európskych záležitostí Marek Moška a ďalej ho viedol vedúci oddelenia pre školstvo, vedu a výskum na Stálom zastúpení SR pre EÚ Ivan Hromada. Ústrednou témou zasadnutia bol Nový program pre zručnosti pre Európu, ktorý je strategickou iniciatívou Európskej komisie v oblasti vzdelávania a podpory zamestnanosti, a ktorý bude tiež kľúčovou prioritou slovenského predsedníctva.

Počas interaktívnych workshopov sa účastníci venovali diskusiám na tému kľúčových kompetencií, ktoré každý z nás potrebuje pre plnohodnotné zapojenie sa do pracovného procesu, ako aj aktívnu participáciu v spoločnosti. Intenzívne a živé diskusie prebiehali najmä k témam

ako digitálne zručnosti, kritické myslenie, spoločenské a občianske zručnosti, ale aj znepokojujúci stav nízkej úrovne základných zručností – čítanie, písanie, počítanie a digitálne zručnosti.

Na záver boli predstavené priority rezortu pre SK PRES v oblasti vzdelávania, ktoré budú rozvíjané v rámci ústredného motta „podpora a rozvoj talentu", a to Nový program pre zručnosti pre Európu, digitálne zručnosti a modernizácia vysokoškolského vzdelávania. Podujatie ponúklo priestor aj na prezentáciu slovenských príkladov dobrej praxe z prostredia práce s talentom a podporou kreativity a nadania.

zdroj: www.minedu.sk

Minister informoval odborárov o najnovších aktivitách rezortu

Za účasti ministra školstva, vedy, výskumu a športu SR Petra Plavčana sa v Bratislave uskutočnilo 2. zasadnutie Rady Odborového zväzu pracovníkov školstva a vedy na Slovensku.

Minister informoval členov rady o výsledkoch okrúhlych stolov odborníkov k regionálnemu a vysokému školstvu a návrhoch noviel zákonov predložených do parlamentu, týkajúcich sa zvyšovania platov v školstve od 1. septembra 2016 a výnimky pre časť málotriednych škôl v SR.

Plavčan taktiež hovoril o nadchádzajúcich rokovaniach s ministerstvom financií k rozpočtu na rok 2017, v rámci ktorých by chcel presadiť aj ďalšie zvýšenie platov od 1. januára 2017. Na zasadnutí sa okrem toho diskutovalo aj o vyjednávaní podmienok v rámci Kolektívnej zmluvy vyššieho stupňa na rok 2017.

Zdroj: MŠVVaŠ SR

Vďaka MPC už nenaletia médiám

Často sa to stalo aj vám. Listujete v novinách a zaujme vás nadpis článku. Postupne zisťujete, že nadpis s článkom nekorešponduje, ba dokonca, že je zavádzajúci. Je nebezpečné, ak žiaci nemajú návod, ako takéto mätúce znaky odhaliť. V rámci mediálnej výchovy by mal učiteľ vedieť odhadnúť mieru pravdivosti informácií v médiách. Na túto tému diskutovali učitelia základných a stredných škôl s novinárom Vladimírom Šnídlom.

Metodicko-pedagogické centrum ponúka učiteľom nielen možnosť kontinuálneho vzdelávania, ale aj iné formy zdokonaľovania sa. Tak vznikol i nápad na prvý seminár zameraný na mediálnu výchovu. A koho teda osloviť ako lektora, ak nie úspešného novinára, ktorý má za sebou hodnotnú prax? Na odbornom seminári sa koncom mája zúčastnilo 25 učiteľov s aprobáciami pre občiansku, etickú či mediálnu výchovu i dejepis, ale aj „jazykári". Lektorom bol Vladimír Šnídl, novinár jedného zo slovenských denníkov. Zúčastneným vysvetlil a na ukážkach rozobral, ako vznikajú články a kauzy i ako sa brániť propagande a konšpiračným webom. Vysvetlil, v čom je rozdiel medzi správami a PR článkami. Na webových portáloch môžu mať tieto články jednotný vizuál a žiaci si ich ľahko zamieňajú, pričom ich výpovedná hodnota je rôzna. Upozornil, za akých podmienok sa z nich môže stať aféra, ktorá rezonuje v spoločnosti, a ako odhadnúť, čo je skutočnosť. Novinár dal učiteľom i návod na identifikovanie vymyslených a skutočných správ a príbehov, ktoré vyvolávajú spoločenskú paniku a šíria sa na internetových sieťach, poskytol tiež príklady poloprávd.

„Tematika seminára bola zaujímavá. Nakoľko sú aj mladí ľudia ovplyvniteľní informáciami a dezinformáciami šíriacimi sa na internete, hlavne na sociálnych sieťach, je potrebné v tomto smere robiť osvetu," vyjadrila sa s nadšením Lenka Strážovcová. I podľa ostatných učiteľov seminár prebehol pútavo. Ocenili najmä príklady z praxe, aktuálnosť témy a kreatívnu aplikáciu problematiky médií do vyučovacieho procesu.

Počas workshopu pri práci v skupinách učitelia získali zručnosť posúdiť aktuálne mediálne informácie rôznej pravdivostnej hodnoty, viacerých žánrov a následne ich implementovať do vyučovacích jednotiek. Učiteľom cielene vybrané informácie umožnia nabádať žiakov k tomu, aby menej podliehali mediálnej manipulácii a dokázali kriticky myslieť.

Metodicko-pedagogické centrum pripravuje ešte ďalšie podobné semináre v iných regiónoch.

Zapamätajte si:

- Konšpirátorské, alebo ak chcete alternatívne weby, pôsobia profesionálne. Majú čistý dizajn, vedia, aký titulok funguje, venujú sa témam, ktoré sa týkajú celej spoločnosti. Ich administrátori zároveň dokážu tieto témy podať zrozumiteľným spôsobom.
- Nepripravený čitateľ môže ľahko získať dojem, že ide o seriózne médiá, ktoré pracujú podobne ako bežné spravodajské portály – s tým rozdielom, že píšu pravdu, ktorú ostatní zamlčia.
- Hlavnespravy.sk, Panobcan.sk, Slobodnyvysielac.sk a ďalšie spriaznené weby nešíria vyložené výmysly. Nenapíšu, že lietadlá CIA zhadzujú Slovákom na hlavy chemikálie, alebo že Američania nikdy nepristáli na Mesiaci. Na stránkach publikujú aj množstvo správ, ktoré preberú z tlačových agentúr ako je TASR. Medzi ne však každú chvíľu vložia článok, v ktorom je pôvodná informácia viac či menej šikovne upravená, aby nadobudla nový rozmer.
- Konšpirárotské weby oslovujú aj ľudí, ktorí na ne aktívne nechodia. Stačí im Facebook a vplyvní sympatizanti ako napríklad Boris Kollár, ktorí takéto články sami šíria na sociálnych sieťach.
- Pri pozornom čítaní nezriedka vyjde najavo, že titulok nezodpovedá realite, že niekomu pripisujú výrok, ktorý nepovedal, alebo obyčajnú internetovú anketu vydávajú za reprezentatívny sociologický prieskum.

Zdroj: MPC, podklady V. Šnídla

Vznikol Klub pedagogických asistentov

Pedagogický asistent v súčasnosti patrí do veľkého spoločenstva pedagogických zamestnancov. Kvalifikačnému a kontinuálnemu vzdelávaniu tejto skupiny pedagogických zamestnancov sa venuje Metodicko-pedagogické centrum (MPC). Novinkou v realizácii zvyšovania odborných kompetencií pedagogických asistentov je Klub pedagogických asistentov, ktorý nedávno začalo implementovať Rómske vzdelávacie centrum (ROCEPO), ktoré je súčasťou Regionálneho pracoviska MPC Prešov.

Rómske vzdelávacie centrum (ROCEPO)bolo zriadené na Regionálnom pracovisku MPC Prešov v roku 2002. Od nasledujúceho roku sa v tomto vzdelávacom zariadení pripravovali v rámci špecializačného kvalifikačného štúdia asistenti učiteľov. Trvalo dva roky a jeho účastníci absolvovali 150 prezenčných hodín z oblasti psychológie, pedagogiky, špeciálnej pedagogiky, pedagogickej komunikácie, pedagogickej diagnostiky, sociálnej prevencie, romológie a multikultúry. V rámci pedagogickej praxe absolvovali 50 hodín. Akreditácia špecializačného kvalifikačného štúdia sa skončila v auguste 2010. Od roku 2010 do roku 2015 v rámci projektu MPC Profesijný rast pedagogických a odborných zamestnancov (PKR) sa realizovalo akreditované Kvalifikačné vzdelávanie pre vychovávateľov a pedagogických asistentov v školách a školských zariadeniach. MPC ako realizátor národných projektov (NP)malo možnosť pripravovať pre spomínané projekty kvalifikovaných pedagogických asistentov. Išlo o projekty MPC: Vzdelávaním pedagogických zamestnancov k inklúzii marginalizovaných rómskych komunít (MRK1), Inkluzívny model vzdelávania na predprimárnom stupni vzdelávania (MRK2), Projekt inkluzívnej edukácie (PRINED).

V súčasnom období pedagogickí asistenti spĺňajúci kvalifikačné podmienky a majú možnosť kontinuálneho vzdelávania v rámci udržateľnosti NP PKR a MRK1. Nevýhodou cieľovej skupiny pedagogických zamestnancov je, že legislatíva nepotvrdila možnosť vykonania prvej atestačnej skúšky, takže získané kredity môžu zúročiť len pri zlepšení svojich platových podmienok. Na základe komunikácie s asistentmi a analýzou ich vzdelávacích potriebsa tak otvoril Klub pedagogických asistentov. Obsahovou náplňou stretnutí Klubu pedagogických asistentov boli a budú tieto aktivity: tvorivé dielne (výtvarná výchova, hudobná výchova, pracovná výchova, telesná výchova), semináre so špeciálnym pedagógom, psychológom, odborníkom na nácvik plynulého čítania a čítania s porozumením. Medzi aktivity navrhované účastníkmi Klubu pedagogických asistentov by mali patriť aj návštevy škôl, v ktorých jednotliví asistenti pracujú.

Pri realizácii ďalšieho projektu MPC budú pedagogickí asistenti plniť dôležitú úlohu ako členovia inkluzívnych tímov v základných i materských školách. Ich prácou je pomoc učiteľovi alebo vychovávateľovi s deťmi a žiakmi zo sociálne znevýhodneného prostredia z marginalizovaných rómskych komunít priamo v edukačnom procese, pri komunikácii s rodinami spomínaných detí a žiakov a pri realizácii voľnočasových aktivít. Ďalšou oblasťou náplne práce pedagogického asistenta je jeho sebavzdelávanie. Zriadením a realizáciou Klubu pedagogických asistentov vidíme možnosť zvyšovania odborných kompetencií pedagogických asistentov.

Viera Šándorová
učiteľka pre kontinuálne vzdelávanie MPC, ROCEPO

BAHÝĽ

panelová výstava

Ján Bahýľ

slovenský konštruktér a vynálezca vrtuľníka

od 25. 5. 2016 do 31. 7. 2016

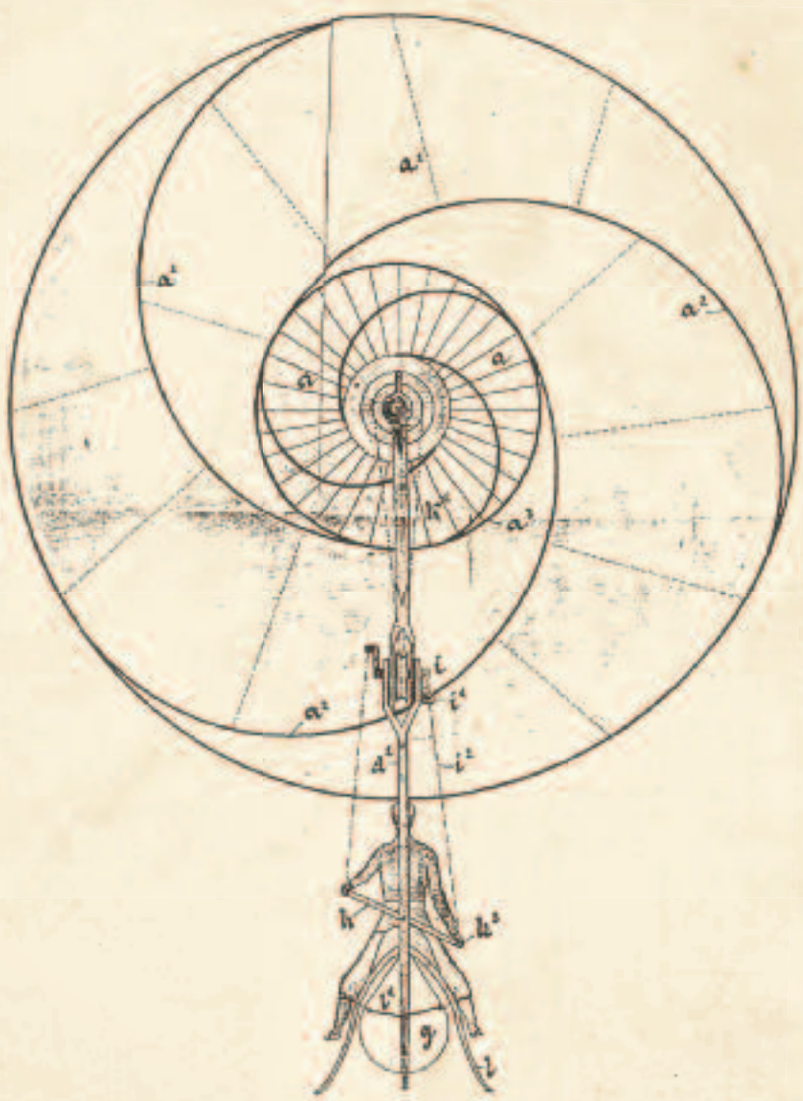

Miesto konania: Centrum vedecko-technických informácií SR, Lamačská cesta 8/A, Bratislava. V dobe otváracích hodín knižnice. Viac informácií nájdete na webovej stránke www.ncpvat.cvtisr.sk v sekcii Popularizačné aktivity – Výstavy

MINISTERSTVO ŠKOLSTVA, VEDY, VÝSKUMU A ŠPORTU SLOVENSKEJ REPUBLIKY

CENTRUM VEDECKO-TECHNICKÝCH INFORMÁCIÍ SR

VEDA NA TROSKÁCH

Zelená škola je škola zmeny

Priateľské vzťahy so žiakmi, pozitívna zmena myslenia a správania, zmysluplne využitý čas, nadšenie a optimizmus. To všetko sa spája so školami, ktoré sú súčasťou najväčšieho vzdelávacieho ekoprogramu na svete, programu Zelená škola.

Program odporúča Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR v rámci Pedagogicko-organizačných pokynov pre šk. rok 2016/2017.

Za 11 rokov sa na školách vytvorilo množstvo priateľských vzťahov nie len medzi žiakmi, ale aj medzi učiteľmi a žiakmi vzájomne. Pani učiteľka Káľavská zo Základnej školy Nejedlého v Spišskej Novej Vsi:

„Zelená škola mi dala možnosť aktívne sa zapájať do zveľaďovania školy a školských priestorov. Spolupracovať trochu bližšie so žiakmi, učiteľmi a nepedagogickým personálom. Naučiť sa niečo nové a vykonávať množstvo mimoškolských aktivít."

Študent z Gymnázium Hlinská v Žiline najviac oceňuje spoluprácu v kolégiu (akčnej skupine na škole): „Mám rád, keď sa spoločne všetci na niečom zhodneme. Páči sa mi, že občas prichádzajú s novými nápadmi aj ľudia, ktorí nie sú zapojení do programu Zelená škola."

Na školách sa menilo myslenie a správanie, školy zmysluplne využívali čas, nadchýnali seba a boli motiváciou pre svoje okolie:

„Odvážila som sa robiť veci a činnosti, o ktorých som si myslela, že nedokážem. Spoznala som úžasných ľudí. Naučila som sa nové veci a činnosti." p. Mešterová z Materske školy Oštepová, Košice

Pani učiteľka Potočná zo Spojenej školy Malé Tatry v Ružomberku sa priznala, že:

„Aj keď som mala z projektu Zelená škola strach, predsa len ako koordinátor má človek zodpovednosť. Ale zmena prišla a zlepšila sa komunikácia medzi žiakmi a učiteľmi. Žiaci si sami všímajú veci, ktoré ich predtým nezaujímali, majú lepší vzťah k prírode a životnému prostrediu. Stali sa zodpovednejšími."

V Zelenej škole sa učia nové veci nie len žiaci, ale aj učitelia:

„Zelená škola prehĺbila moje vedomosti v určitých environmentálnych témach, ktoré odovzdávam žiakom. Pracujem na zdokonalení mojich organizačných schopností," vyjadrila sa pani učiteľka Višňovská zo Základnej školy Gbeľany.

Pani učiteľka Kováčová z Materskej školy SNP, Želiezovce svedčí o tom, že školy zapojené v programe šíria svoje myšlienky von do širšej verejnosti:

„Väčší záujem a väčší prehľad o možnostiach ochrany životného prostredia. Získané vedomosti, nápady prostredníctvom detí a rodičov posúvame širšej verejnosti. V rámci programov môžeme realizovať svoje nápady, návrhy a aktivity."

Študentka Ďuranová, Obchodná akadémia Dušana Metoda Jantu, Čadca povedala:

„Páči sa mi myšlienka programu. To tu veľmi chýbalo. Veľmi dobré je, že na škole spája aktívnych študentov a tak sa niekto, kto má „EKO" myslenie, necíti sám. Z praktického hľadiska sme pre školu ušetrili celkom pekné peniaze, ktoré možno využiť inde."

Zelená škola nie len dáva, ale aj berie: „Vzala mi taký „naivný" pohľad na problémy alebo lepšie povedané pasívny pohľad." Študentka z Gymnázia Hlinská, Žilina

„Zobrala mi zlý pohľad na Zem a prírodu, že sa dá zmeniť a skoro všetko je možné. Zmenila ma v tom, že som iný človek a mám iný názor na názory iných." Žiačka zo Spojenej škola Malé Tatry, Ružomberok

„ Vzala mi niekoľko hodín voľného času. Zmenila ma však v prístupe k témam, ktoré sú náplňou Zelenej školy. V pohľade k aktivitám, hľadaní možností a cesty ako všetko sprístupniť a vytvoriť nejaký trvalejší a hodnotnejší postoj," pani učiteľka Lacková zo Základnej školy Š J. Matúšku, Dolný Kubín.

Na Zelených školách sa menia vzťahy, okolie, prostredie, v ktorom školy pôsobia. Zelená škola je škola zmeny. Ak sa nebojíte zmeny, prihláste sa aj Vy do programu Zelená škola do 15.09.2016.

Ďalšie informácie a pravidlá programu sú dostupné na www.zelenaskola.sk.

V šk. roku 2015/2016 bolo do programu Zelená škola zapojených 284 škôl. Koordináciu programu na Slovensku zabezpečuje Centrum environmentálnej a etickej výchovy Živica. Národným garantom je sieť environmentálnych organizácii ŠPIRÁLA. Generálnym partnerom programu je ZSE (Západoslovenská energetika).

Na Slovensku existuje od roku 2004 a je určený pre materské, základné a stredné školy, ktoré chcú zmeniť seba a svoje okolie. Cieľom programu je podpora školských komunít, v ktorých si ich členovia vyskúšajú čaro i nástrahy spolupráce. Žiaci s pomocou učiteľov a rodičov riešia reálne potreby svojej školy a okolia, čím pomáhajú k pozitívnej zmene v oblasti participácie a životného prostredia.

Foto: Archív programu Zelená škola

ZELENÁ ŠKOLA V ŠKOLSKOM ROKU 2015/2016

ZAPOJENÝCH ŠKÔL

284 DO PROGRAMU ZELENÁ ŠKOLA

81 DO DNÍ ZELENÝCH ŠKÔL

SEMINÁRE - 3 SEMINÁRE V 4 MESTÁCH

12

POČET UČITEĽOV NA SEMINÁRI **343**

POČET ŽIAKOV NA SEMINÁRI **138**

KONFERENCIA

1 KONFERENCIA ENERGIA S ROZUMOM

KURZY PRE UČITEĽOV

2
- VNÚTORNÝ UČITEĽ
- JEDLÁ ZMENA

VYDANÉ MATERIÁLY

UČEBNICA ENVIRONMENTÁLNA VÝCHOVA V SÚVISLOSTIACH

INŠPIROMAT ENERGIA INFORMAČNÉ LETÁKY DISTRIBUOVANÉ NA VŠETKY ŠKOLY

2 ROZPOSIELKY ŠKOLÁM

282 *BALÍČKOV S TLAČENÝMI MATERIÁLMI*

+100 *NOVÝM ŠKOLÁM*

4 PODPROJEKTY

ZÁHRADA , KTORÁ UČÍ
ENERGIA S ROZUMOM
TAJNÝ ŽIVOT VODY
JEDLÁ ZMENA

MEDIÁLNA PODPORA

2.033 PRIAZNIVCOV www.facebook/zelenaskola

36.500 NÁVŠTEV ROČNE www.zelenaskola.sk

NÁVŠTEVY NA ŠKOLÁCH

150 NÁVŠTEV

S PODPOROU **35** KONZULTANTOV

FINANCIE, KTORÉ SME ŠKOLÁM DALI

19 800 € | **51**

V JEDNOTLIVÝCH PODPROJEKTOCH

5 000 € | **10**

V GRANTOVOM KOLE *„Pomáhame vyrásť"*

OCENENÉ ŠKOLY

123 TITUL ZELENÁ ŠKOLA

33 DIPLOMOM

POĎAKOVANIE KOORDINÁTOROM ZELENÝCH ŠKÔL

282 + TERMOHRNČEKOV

KULTÚRNE PODUJATIE NA DEŇ UČITEĽOV

Zapojte sa do programu Zelená škola

Termín registrácie do 15.09.2016

www.zelenaskola.sk

živica

Koordinátor programu: Zelená škola

Generálny partner: ZSE

Partner: NATUR-PACK

Žiaci vyzbierali 1530 ton papiera a vysadili 2141 stromčekov

Celkovo 1530 ton vyzbieraného papiera a 2141 vysadených stromčekov je výsledkom projektu Úsmev pre strom, v rámci ktorého mali školy z celého Slovenska od začiatku školského roka možnosť zabojovať o zaujímavé ceny. Súťaž bola ukončená 30. apríla a jej veľké finále, spojené s odovzdávaním cien a oslavou Svetového dňa životného prostredia, sa uskutočnilo tento týždeň pod názvom Stromy vo vašich rukách.

Do tretieho ročníka projektu Úsmev pre strom sa zapojilo 162 škôl z rôznych kútov Slovenska. Žiaci sa pod dohľadmi svojich pedagógov snažili plniť dve povinné disciplíny - "Zbieraj a recykluj" (zber papiera) a "Zasaď strom – Park Harmony" (výsadba stromčekov). Okrem toho sa mohli školy angažovať aj v rámci dobrovoľnej aktivity - "Vytvor kreatívny ekoprojekt". Spoločne tak hľadali spôsoby, ako životné prostredie vôkol nás očistiť a jeho obyvateľov opäť vrátiť na miesta, kde mali svoj domov.

"Ekoprojekty boli vskutku inšpirujúce. Nápady a samotné vnímanie žiakov boli zhmotnené vo viacerých verziách. Okrem 2D a 3D modelov žiaci napísali kreatívne projekty, eseje či rozprávky, ale vytvorili aj online verzie prezentácií," uviedla koordinátorka súťaže Úsmev pre strom Lucia Piliarová. "Teší nás, že nielen žiaci prvého stupňa či škôlok, ktorých environvýchova formuje už v útlom veku, majú o životné prostredie záujem. Tínedžeri prekvapili mnohých zúčastnených svojou aktivitou i inšpiratívnymi názormi. Vyhodnotenie tohto ročníka súťaže bolo síce náročné, no bolo najmä veľmi podnetné. Svetový deň životného prostredia sme tak oslávili netradične. Okrem aplikovania vedomostí z tohto školského roka v praxi sme si spoločne zatlieskali za výkony, ktoré iste našu Zem potešili," uviedla spoluorganizátorka projektu Anna Bieliková.

Ilustračné foto: TASR/Henrich Mišovič

Zdroj: TASR

„Opera nás zabáva...“

hudobné centrum MUSIC CENTRE SLOVAKIA

Cyklus hudobno-výchovných predstavení pre deti a mládež - cestujúce hudobné divadlo v trvaní 45 minút.

V aktuálnej ponuke:

• W. A. Mozart
Čarovná flauta
• G. Donizetti:
Nápoj lásky
• B. Smetana
Predaná nevesta

...a mnoho ďalších výchovných koncertov a predstavení v ponuke **HUDOBNÉHO CENTRA**
www.hc.sk
www.detskaopera.sk

Telefón: 02/2047 0220
Mobil: 0903 453 611, 0918 497 237
Email: info@spev.sk
lubica.sucha@hc.sk

Foto: Roderik Kučavík

V Bratislave inaugurovali Medzinárodnú francúzsku školu

Medzinárodnú francúzsku školu v Bratislave slávnostne inaugurovali 10. júna za prítomnosti ministra školstva Petra Plavčana a veľvyslanca Francúzskej republiky na Slovensku Didiera Lopinota. Školu v súčasnosti navštevuje 210 detí vo veku od troch do 15 rokov.

„Tento deň je slávnostný deň otvorenia školy na tomto novom mieste v Petržalke. Tým, že škola neustále rástla z roka na rok, tak sme museli nájsť nové miesto," uviedol prezident Združenia pre francúzsku školu v Bratislave Ivan Saudreau.

Do roku 2014 škola sídlila v priestoroch Základnej školy (ZŠ) na Cádrovej ulici. Od 3. septembra 2014 prešla do novej budovy na Ulici M. C. Sklodowskej v bratislavskej Petržalke. Väčšina žiakov sú Slováci, prípadne deti z francúzsko-slovenských rodín. „Momentálne tu máme škôlku, prvý stupeň, druhý stupeň ZŠ a od septembra 2017 plánujeme otvoriť gymnázium," dodal Saudreau.

Minister školstva Peter Plavčan si prezerá triedu v Medzinárodnej francúzskej škole v bratislavskej Petržalke na ulici Marie Curie-Sklodowskej. Foto: TASR/Martin Baumann

Budova Medzinárodnej francúzskej školy v bratislavskej Petržalke na ulici Marie Curie-Sklodowskej. Foto: TASR/Martin Baumann

Na otvorenie prišiel aj minister

„Je mi cťou zúčastniť sa na oficiálnom otvorení školy, ktorá v sebe spája nielen slovenské a francúzske tradície, ale nachádzame v nej kultúru takmer celého sveta, ktorú sem prinášajú nielen učitelia, ale aj žiaci," povedal počas otvorenia školy minister školstva Peter Plavčan.

Počas slávnostného otvorenia absolvoval minister prehliadku školy a navštívil aj triedy počas vyučovania.

„Na hodinách, ako aj v celej škole panuje veľmi príjemná pozitívna atmosféra. Bolo vidno, že deti sa tu cítia dobré. A to je presne to, čo chceme dosiahnuť – aby deti chodili do školy radi".

Z histórie francúzskej školy

História tejto francúzskej školy na Slovensku sa začala písať v roku 2003, kedy boli zriadené prvé frankofónne triedy v priestoroch základnej školy na Cádrovej ul. v Bratislave.

Po desiatich rokoch fungovania boli francúzske triedy odčlenené a bolo rozhodnuté o zriadení samostatnej súkromnej francúzskej školy.

Od roku 2015 je škola zaradená do siete škôl a školských zariadení SR pod oficiálnym názvom Súkromná základná škola s materskou školou francúzsko-slovenskou na ulici Marie Curie-Sklodowskej 1.

Škola je zároveň súčasťou siete francúzskych škôl v zahraničí, čím sa zaradila medzi takmer 500 škôl v 135 krajinách sveta.

Väčšina žiakov sú Slováci, prípadne deti z francúzsko-slovenských rodín. Od septembra 2017 má k materskej a základnej škole prvého a druhého stupňa pribudnúť aj gymnázium.

Medzinárodná francúzska škola v Bratislave je spolu so 494 školami vo svete súčasťou siete francúzskych škôl v zahraničí (AEFE, 336.000 žiakov).

Dňa 1. septembra 2014 bola zaradená do siete škôl a školských zariadení SR.

Zdroj: TASR, www.minedu.sk

Škôlkari zdravia počas slávnostného otvorenia Medzinárodnej francúzskej školy v Bratislave. Foto: TASR/Martin Baumann

VYHRAJTE SÉRIU KNÍH PRE DETI

Knihy Z rozprávky do rozprávky môžu byť vaše!

Čítate deťom v škôlkach knihy? A práve teraz vám nejaké tie knihy chýbajú a chceli by ste si zabezpečiť nové? Tak práve pre vás je nasledujúca súťaž. Deti rozprávkové knihy milujú a zvlášť tie, ktoré majú krásne ilustrácie. Učiteľské noviny prinášajú na záver školského roka súťaž aj do materských škôl.

KNIHY do škôlky – nepremeškajte šancu

Súťaž pre všetkých pedagógov v materských školách – vyhrajte pre malých škôlkarov sériu zaujímavých knižných titulov, ktoré im neskôr môžete vďaka našej súťaži čítať a prerozprávať v rámci čitateľského kútika vo vašej škôlke.

O edícii

Edícia krásne ilustrovaných kníh do kúzelnej krajiny, kde dobro vždy zvíťazí nad zlom. Stretnete sa v nej so známymi postavami z animovaných filmov a televíznych seriálov, ktoré vám budú rozprávať pútavé príbehy.

PODMIENKY SÚŤAŽE:

V rámci súťaže napíšte krátky príspevok na ľubovoľnú tému – musí sa však týkať vašej škôlky. Tieto texty môžete doplniť aj o fotografiu. Súťažné príspevky posielajte na mailovú adresu redakcie: ***redakcia@ucn.sk***

Do predmetu mailu uveďte vždy presne slovné spojenie: Súťaž škôlky.

TERMÍN: Príspevky posielajte do 15. júla 2016. Nezabúdajte v mailoch uviesť aj svoje kontaktné údaje (poštovú adresu), aby sme vám vedeli doručiť výhru.

Tie najlepšie príspevky uverejníme a nájdete ich aj na našej FB stránke.

SÚŤAŽ PRE VŠETKÝCH – hrajte a vyhrajte!!!

Keďže by sme radi dali možnosť súťažiť každému, prinášame ďalšiu súťaž – tentokrát bez špecifických podmienok. Zapojiť sa môže skutočne každý. Máme tu leto, dva mesiace prázdnin prinášajú aj letné dovolenky pri mori. A čo môže byť lepší spoločník v takýchto chvíľach ako dobrá kniha? Myslíme na vás, preto sa zapojte a vyhrajte dva knižné tituly Praktický sprievodca pre rodičov a Dieťa... A čo teraz?

PODMIENKY SÚŤAŽE:

V rámci súťaže napíšte krátky príspevok na tému – deti a škola. Tieto texty môžete doplniť aj o fotografiu.

Súťažné príspevky posielajte na mailovú adresu redakcie: ***redakcia@ucn.sk***

Do predmetu mailu uveďte vždy presne slovné spojenie: Súťaž DETI a ŠKOLA.

TERMÍN:

Príspevky posielajte do 10. júla 2016.

Nezabúdajte v mailoch uviesť aj svoje kontaktné údaje (poštovú adresu), aby sme vám vedeli doručiť výhru.

Tie najlepšie príspevky uverejníme a nájdete ich aj na našej FB stránke.

Na čo sa zamerať pri výbere škôlky?

V rámci medializovaných informácií v súvislosti s predškolskými zariadeniami prinášame krátku informáciu o tom, na čo sa zamerať pri výbere materskej školy.

Absolvovanie predprimárneho vzdelávania v materskej škole nie je povinné. Rodič si môže vopred preveriť, do akého zariadenia dieťa zapíše, či je toto zariadenie zaradené do siete škôl a školských zariadení SR a ak nie je, akú kvalitu starostlivosti dané zariadenie poskytuje. Je dobré si najskôr zistiť, či si vyberie materskú školu, alebo len zariadenie poskytujúce starostlivosť o deti, ktoré používa názov „škôlka alebo materská škola“, no v skutočnosti nejde o materskú školu, ale o zariadenie zriadené v zmysle živnostenského zákona – ako zariadenie starostlivosti o deti.

Názov „materská škola“ prináleží len zariadeniam, ktoré splnili podmienky § 16 zákona č. 596/2003 Z. z. a sú zaradené v sieti škôl a školských zariadení SR (zákon pozná iba názov „materská škola“, nie „škôlka“; použitím názvu „škôlka“ sa často vytvára mylný dojem, že ide o „materskú školu“).

Predprimárne vzdelávanie poskytujú materské školy zriadené obcou/mestom, súkromné a cirkevné (podľa druhu zriaďovateľa), ktoré sú zaradené do siete škôl a školských zariadení Slovenskej republiky.

Iba v týchto materských školách má rodič garantované napríklad i to, že dieťa absolvuje predprimárne vzdelávanie, ktorého kvalitu garantuje štát, výchovno-vzdelávaciu činnosť zabezpečujú pedagogickí zamestnanci spĺňajúci kvalifikačné predpoklady v súlade so zákonom a taktiež, že sa táto činnosť uskutočňuje podľa školského vzdelávacieho programu vypracovaného v súlade s cieľmi a princípmi podľa školského zákona.

Zdroj: MŠVVaŠ SR

Miesto riaditeľa/riaditeľky ZŠ v Čiernom Brode

Obec Čierny Brod v zmysle § 5 ods. 3 zákona NR SR č. 552/2003 Z.z. o výkone práce vo verejnom záujme v znení neskorších predpisov a § 4 ods. 1 zákona NR SR č. 596/2003 Z.z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve v znení neskorších predpisov v y h l a s u je výberové konanie na obsadenie funkcie riaditeľa/riaditeľky Základnej školy v Čiernom Brode.

O kvalifikačných predpokladoch, o ďalších požiadavkách a kritériách sa informujte na telefónnom čísle: 031/7020755 alebo na www.ciernybrod.sk.

Prihlášky do výberového konania spolu s požadovanými dokladmi (zoznam nájdete na www.ciernybrod.sk) možno doručiť v termíne do 30. 6. 2016 do 13,00 hod. v zalepenej obálke označenej nápisom: „NEOTVÁRAŤ – výberové konanie - riaditeľ ZŠ Čierny Brod“ na adresu: Obec Čierny Brod, 925 08 Čierny Brod č.1.

Poštou odoslaná prihláška do výberového konania musí byť najneskôr 30. 6. 2016 u vyhlasovateľa už doručená. Vyhlásenie výberového konania: 8. 6. 2016. Zverejnenie výberového konania: 8. 6.2016.

Informoval o tom Obecný Úrad Čierny Brod.

Chvalabohu naše školstvo ešte nie je v takých ruinách, aké sú tu.

Myslíte, že digitalizovať sa budú aj útoky žiakov na učiteľov?

Začať sa učiť až keď nový minister zreformuje školstvo nie je dobrý nápad, vnúčik môj

Peter Gossányi

Súťaž KRÍŽOVKA - Vyhrajte KNIHU

Učiteľ pri skúšaní: Koho (prvá tajnička), toho (druhá tajnička).

aas, Anas, Ena	dodávateľ plynu	1	mrazená pochúťka	peniaze, po angl.		vlastniť	abvolt (zn.)	kaukazský jeleň	2	zášklb na tvári
rokovanie					praveké zviera					
mexická minca					vymretí kočovníci / končatina					
prasknúť							365 dní / klan			
	rakúske mesto / potomkovia					otrok (kniž.) / žni				vykastrovaný baran
budovy					hompáľaj / čaj, po angl.					
Elektráreň Bohunice (skr.)				anglické m. meno / druh slona				mestská knižnica / Havajčan		
ukazov. zámeno			anglický súhlas / oným spôsobom				predpona rovnaký / ruský prístav			
taliansky okruh F1						ázijský sokolík / zákonník práce				
epakta, rab, Ried	spodok nádoby / túz				pot / ženské meno					zdochlina, po nem.
bývalá španiel. kráľovná				astron. vek Mesiaca / zn. kozmetiky						
ťal						hmla, opar				
človek						radca Mohameda				

Pripravil: Slovenský zväz hádankárov a krížovkárov, www.szhk.sk

Autor: J. Farkaš

Správne vylúštenú krížovku nám pošlite do 8. júla 2016 na korešpondenčnú adresu redakcie **Učiteľské noviny o.z., Lamačská cesta 8/A, 811 04 Bratislava.**

Správne znenie tajničky môžete posielať aj na mailovú adresu redakcie: **redakcia@ucn.sk.**

Do predmetu mailu uveďte Súťaž KRÍŽOVKA.

(pozn.: Neuvádzajte TAJNIČKA, riešenie, atď). Do tela mailu uveďte aj kontakt na seba - celú poštovú adresu.

Troch súťažiacich, ktorí pošlú správne znenie tajničky, odmeníme zaujímavými knižnými titulmi. Výhercov uverejníme v nasledujúcom čísle Učiteľských novín a tiež na našej webovej stránke **www.ucn.sk.**

Účasťou v súťaži dáva každý súťažiaci súhlas na uverejnenie a použitie svojich osobných údajov.

Výhercovia z májového čísla

Správne znenie krížovky z májového čísla Učiteľských novín:

Žiačka si napísala poznámku: "Na hodine som nevyrušovala."

A pani učiteľka to podpísala.

Mená výhercov:

Andrea Ondrejková, Slepčany
Danka Magerová, Bardejov
Eva Sabolčáková, Tušická Nová Ves

Výhercom blahoželáme

Exminister Draxler vydal triler Petra

Politický triler s názvom Petra z pera exministra školstva Juraja Draxlera prichádza v týchto dňoch na pulty slovenských knižných obchodov. Za účasti autora ju 24. mája prezentovalo vydavateľstvo Accord GS. Do života ju uviedli boxer Tomi "Kid" Kovács a predseda Slovenskej akadémie vied Pavol Šajgalík.

Rozsiahly príbeh, v ktorom vystupujú politici, bankári i vedci, podrobne opisuje život v turbulentných 90. rokoch aj v prvých rokoch nového milénia. Draxler, ktorý sám v minulosti prednášal medzinárodné financie, do príbehu zakomponoval detaily fungovania daňových rajov či finančných trhov.

Kniha, ktorá je od začiatku tohto týždňa v predaji, tak okrem pohľadu do nedávnej minulosti poskytuje aj opis tém, ktoré sú práve dnes vysoko.

Juraj Draxler (1975) je slovenský politik a vysokoškolský pedagóg. Vyštudoval integrované spoločenské vedy na súkromnej univerzite v Brémach. Pracoval ako výskumník v Centre for European Policy Studies v Bruseli, kde pripravoval ekonomické štúdie a komentáre. Prednášal ekonómiu a verejnú politiku v Prahe.

V rokoch 2014-2016 pôsobil ako minister školstva, vedy, výskumu a športu. ***Zdroj: TASR***

Zľava predseda SAV Pavol Šajgalík, slovenský profesionálny boxer Tomi Kid Kovács a bývalý minister školstva SR Juraj Draxler na krste svojej knihy Petra v Bratislave 26. mája 2016.

Foto: TASR/Branislav Bibel

Niekedy sú lepšie literárne prostriedky

Učiteľské noviny prinášajú rozhovor s Jurajom Draxlerom

Na úvod úplne jednoduchá otázka, kedy ste knihu napísali?

Okamžite po vydaní sa ma začali pýtať, či som to písal popri ministrovaní (smiech). Nie, určite nie. Základ knihy vznikol v rokoch 2000 a 2001. Potom som sa k nej dlho jednoducho nemohol dostať, študoval a pracoval som v Nemecku, Británii a Belgicku, musel som sa riadne obracať. Druhú tretinu knihy som napísal až v roku 2008,to som práve býval v Prahe, no a dokončil som ju zhruba pred dvoma rokmi. Len som ju už nestihol vydať, musel som sa venovať ministerským povinnostiam, čo je dosť náročné, ak to robíte poctivo.

O čom kniha je?

O politike a finančnom biznise. Ale zároveň je to, dúfam, zaujímavý opis života na Slovensku v 90. rokoch a krátko po roku 2000. Opisuje spoločenské zmeny literárnym jazykom, cez trochu dobrodružný, konšpiratívny príbeh. No zápletka je medzinárodná, veľa sa spomína Praha či Londýn.

Máte vlastne s písaním skúsenosti?

V roku 2000 som vydal maličkú novelu, volala sa Pexeso. Neskôr pribudlo pár poviedok v zborníkoch, aj v univerzitnom literárnom časopise, ktorý som v Nemecku viedol. Ale ak to mám porovnať na objem textu, oveľa viac, ako beletrii, som sa venoval médiám. Veľa som písal ako redaktor agentúry Reuters, dosť som toho napísal pre slovenské alebo české médiá, najmä komentáre a analýzy.

Bulvárne médiá si hneď po krste zgustli na jednej erotickej scéne.

Áno, len musím varovať, že takéto scény sú v celej knihe možno tri a sú veľmi krátke (smiech). Takže ak by si to niekto chcel kupovať kvôli šteklivému obsahu, čaká ho sklamanie.

Čo vás vlastne nútilo alebo inšpirovalo napísať túto knihu?

Nie všetko viete dostatočne dobre opísať ako spoločenský vedec, niekedy sú lepšie literárne prostriedky. Opis pocitov ľudí v malej krajine ako Slovensko, cez tie turbulentné roky spoločenskej transformácie, sa pokojne dá urobiť aj takto, na pozadí veľkého dobrodružstva s medzinárodný rozmerom.

Na snímke výtlačky knihy Petra bývalého ministra školstva SR Juraja Draxlera počas krstu v Bratislave 26. mája 2016.

Foto: TASR/Branislav Bibel

Plánujete v súvislosti s knihou aj niečo ďalšie, napríklad autogramiády?

Iste. Mali sme nádherný krst, kde ma prišli podporiť ľudia, ktorých si veľmi vážim, niekoľko špičkových vedcov, ako šéf SAV Pavol Šajgalík alebo dekan MatFyzu Jozef Masarik či rektor STU Robert Redhammer. Nechýbal náš špičkový boxer Tomi Kid. A samozrejme, veľa mojich bývalých kolegov z dôb pôsobenia na ministerstve. Teraz mám naplánované autogramiády v Bratislave a ďalších mestách, bude to taký príjemný výlet.

Máte plány aj na ďalšie knihy?

Áno. Hlavne dúfam, že ďalší román už napíšem rýchlejšie, ako za 16 rokov (smiech).

Ešte jedna otázka na záver, sledujete aj po odchode z postu ministra, čo sa so slovenským školstvom deje?

Samozrejme. Nie je to jednoduché, a nechcem bližšie komentovať vývoj.

Rozhodne ale chcem s niektorými ľuďmi z akademických inštitúcií pripraviť projekty, ktoré by školstvu a vede do budúcna pomohli.

Tak veľa šťastia v ďalších plánoch!

(red)

Kniha s podpisom Juraja Draxlera exkluzívne pre čitateľov Učiteľských novín

Objednajte si do 1. septembra 2016 román Petra na webstránke knihapetra.sk a knihu dostanete s podpisom autora. Formulár nájdete pod záložkou Objednávka. Do poznámky uveďte "Učiteľské noviny".

Vedecký veľtrh po prvýkrát na Slovensku

Nezisková organizácia Veda nás baví v spolupráci s Fakultou matematiky, fyziky a informatiky Univerzity Komenského v Bratislave a ďalšími školami a inštitúciami sa rozhodla usporiadať dňa 14.9.2016 v Bratislave 1. ročník Vedeckého veľtrhu.

Vedecký veľtrh prináša celodenný zábavný program pre deti a mládež, v rámci ktorého budú rôzne oblasti vedy a výskumu prezentované zaujímavou a interaktívnou formou. Je určený najmä pre deti školského veku (6-18 rokov) a pre ich rodičov a zameraný na povzbudenie záujmu slovenskej mládeže o význam vedy v každodennom živote a prípadnú budúcu kariéru vo vedeckých odboroch. Okrem toho, že sa účastníci budú môcť zapojiť do rôznych pokusov a vedeckých hier, je pripravený pútavý program, ktorý bude zaujímavý aj pre učiteľov, rodičov a širokú verejnosť.

CIEĽ VEDECKÉHO VEĽTRHU

Organizátori veľtrhu si stanovili za cieľ hravou formou priblížiť vedu študentom a žiakom základných a stredných škôl, ale i zvedavým dospelým. Vysoké a stredné školy, vedecké ústavy, záujmové organizácie a subjekty komerčnej sféry, ktoré sa veľtrhu zúčastnia, sa vo svojich stánkoch pokúsia ukázať, že veda je všade okolo nás, a že je potrebná v každodennom živote. Návštevníci si budú môcť niektoré pokusy sami vyskúšať alebo si overiť svoje schopnosti a znalosti v súťažných kvízoch.

Účastníci sa už teraz môžu tešiť napríklad na rôzne ukážky z oblasti robotiky a elektrotechniky, ktoré bude prezentovať napríklad Stredná odborná škola v Starej Turej, či Stredná priemyselná škola v Trnave. Zaujímavosťou budú aj pokusy v prenosnom chemickom laboratóriu Strednej odbornej školy v Hlohovci. Na svoje si prídu aj návštevníci, ktorí sa zaujímajú o astronómiu. Na veľtrhu sa totiž zúčastní Astronomický klub z Bratislavy a Mobilné planetárium z Prahy.

O VEDECKOM VEĽTRHU V ČESKEJ REPUBLIKE

V susednej Českej republike sa minulý rok konal jeho 3. ročník pod názvom Vědecký jarmark.

„Sme nesmierne radi, že Vedecký veľtrh si získal v Českej republike svojich priaznivcov, a že sa jeho program každým rokom rozširuje. Aj vďaka partnerom navštívilo posledný realizovaný vedecký veľtrh v Prahe viac ako 13 000 účastníkov. Verím, že Vedecký veľtrh na Slovensku si získa podobnú popularitu a stane sa tradíciou, ktorá prispeje k popularizácii vedy“ vyjadruje svoje presvedčenie o úspešnosti podujatia Vedecký veľtrh Charles Peake, zakladatel o.p.s. VĚDA NÁS BAVÍ.

KEDY A KDE?

Na Slovensku sa bude Vedecký veľtrh konať po prvýkrát. Miestom dejiska 1. Vedeckého veľtrhu sa stane centrum Bratislavy. Vedecký veľtrh je celodenné podujatie, ktoré bude trvať od rána až do neskorých popoludňajších hodín. Oficiálne otvorenie veľtrhu sa predpokladá o 9:30 hod. uprostred areálu podujatia. Bližšie informácie o vedeckom veľtrhu a jeho programe budú priebežne dopĺňané a zverejňované na webovej stránke www.vedeckyveltrh.sk. Záujemci môžu aktuálne informácie získať aj prostredníctvom sociálnych sietí Facebook a Twitter.

Patrónom 1. ročníka Vedeckého veľtrhu je prof. RNDr. Pavol Šajgalík, DrSc., predseda Slovenskej akadémie vied.

Foto: SITA/Marko Erd

CHCETE BYŤ JEDNÝM Z VYSTAVOVATEĽOV 1. VEDECKÉHO VEĽTRHU?

- Viete predviesť zaujímavé experimenty alebo pokusy?
- Chcete predstaviť a odprezentovať nie celkom bežné postupy na dosiahnutie zaujímavého výskumného cieľa?
- Môžete sa podeliť s ostatnými o zaujímavé skúsenosti a činnosti spojené s vedou?

TAK PATRÍTE K NÁM! ZÚČASTNITE SA AKTÍVNE VEDECKÉHO VEĽTRHU A STAŇTE SA SÚČASŤOU TEJTO VEĽKOLEPEJ AKCIE.

Záujmové organizácie, združenia a kluby môžu vystavovať bezplatne. Kontaktovať nás môžete vyplnením formulára na stránke: www.vedeckyveltrh.sk (časť „prezentujúci“), alebo mailom na adrese: *dmarekova@vedanasbavi.sk*

Učitelia si to namierili na Slnečné jazerá

Takmer 500 pedagógov z celého Slovenska prišlo na dvojdňové podujatie do Senca. Konala sa tu totiž medzinárodná odborná konferencia s názvom Učiteľ nie je Google3 … a stále sa môže učiť. Učitelia tak mali možnosť 9. – 10. júna vypočuť si množstvo odborných prednášok, seminárov a referátov, ktoré uvádzali odborníci a lektori z daných oblastí. Išlo už v poradí o 5. ročník spomínanej konferencie.

Aká téma dominovala?

Hlavnou témou diskusií bol multikulturalizmus, učitelia sa rozprávali najmä o sociálnych rozdieloch v triedach a taktiež o kvalite školy. Diskusie tiež poukázali na narastajúci počet zmiešaných tried na Slovensku a vzdelávanie týchto detí z rôznych kultúr, ako tieto deti môžu dostať šancu vzdelávať sa.

Tento rok bola konferencia postavená na troch základných pilieroch:

- Rovnosť a nerovnosť šancí vo vzdelávaní
- Rozmanitosť vzdelávacích procesov
- Kvalita školy

Program zahŕňal spolu 39 vzdelávacích aktivít – 7 hlavných referátov, 13 seminárov, 10 workshopov, 5 okrúhlych stolov, 2 tréningy, koučovaciu zónu, moderovanú diskusiu. Lektori, ktorí na konferencii vystúpili, pochádzali z rôznych kútov sveta a to konkrétne z Nového Zélandu, Indie, Nemecka, Švajčiarska, Česka a samozrejme aj zo Slovenska.

Podujatie pre učiteľov a riaditeľov škôl organizovalo odborné nakladateľstvo Dr. Josef RAABE Slovensko – člen vydavateľskej skupiny Klett, ktorá je lídrom v oblasti vzdelávania v Európe. Spoluorganizátorom bolo Veľvyslanectvo Indickej republiky a odborným garantom podujatia bola Pedagogická fakulta Trnavskej univerzity v Trnava.

„Hlavným cieľom podujatia je podporiť pedagógov ich snažení a priniesť im na Slovensko nové a inšpiratívne myšlienky, otvárať priestor na diskusie," povedala Mira Schrimpelová, konateľka odborného nakladateľstva Dr. Josef RAABE Slovensko.

Tréningy a koučing

Súčasťou programu bol zároveň tréning a koučing. Tréning viedol uznávaný švajčiarsky lektor Christoph Eichhorn a po jeho absolvovaní dostal každý účastník tréningu aj certifikát o jeho absolvovaní. Cieľom tréningu bolo spoznať filozofiu a triedny manažment tak, aby jeho účastníci boli schopní adaptovať triedny manažment počas vyučovania. **V praktickom výcviku sa pedagógovia dozvedeli:**

- Ako byť predvídavý vo vyučovaní a predchádzať konfliktom?
- Ako udržať disciplínu v triede?
- Ako efektívne riešiť konflikty počas vyučovania?
- Čo všetko môže učiteľ urobiť pre to, aby zvýšil svoju prítomnosť v triede?
- Ako reagovať na vyrušovanie tak, aby to neohrozilo vzťah učiteľa k žiakovi?

Kto je Christoph Eichhorn?

Christoph Eichhorn je školským psychológom vo Švajčiarku. Vyštudoval psychológiu, v súčasnosti pôsobí ako supervízor a psychologický psychoterapeut. Pracuje ako tréner so zameraním na zdravotnú psychológiu a sebamanažment. Je tiež autorom brožúry Manažment triedy, ktorá má pedagógov podporiť pri udržiavaní disciplíny v triede a kooperatívnych vzťahov medzi učiteľmi, žiakmi a rodičmi.

V koučovacej zóne sa učitelia zoznámili so samotným koučingom a vyskúšali si ho na vlastnej koži. Koučing s profesionálom bol zameraný na rozvoj zručností a schopností, jeho témou bolo aj to, ako napríklad prijať to, čo nám prišlo do cesty, čo robiť, keď práca, ktorá ma napĺňa, ma len ťažko uživí alebo kedy je ten správny čas na naštartovanie zmeny?

Otvorenie konferencie a príhovory

Slávnostné otvorenie začal príhovorom konateľky odborného nakladateľstva Miry Schrimpelovej, dekanom Pedagogickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave prof. PaedDr. Reném Bílikom, CSc. Príhovory ukončil veľvyslanec Indickej republiky Param Jit Mann, ktorý poukázal aj na problematiku toho, čo sa učia naše deti.

„Musíme spojiť naše sily a o tom musíme rozprávať našim deťom. Nielen na Slovensku, je to celosvetový problém. Nemôžeme ignorovať, čo sa učia deti napríklad v Nemecku alebo v iných častiach sveta," vyzval Param Jit Mann pedagógov počas svojho príhovoru.

Poukázal na rozdielnosť v ideológií. „Prišiel som medzi vás, som tu len rok a pol a táto príležitosť je pre mňa najdôležitejšia," vyjadril svoje pocity veľvyslanec Indickej republiky.

Hlavné referáty, semináre, workshopy a okrúhle stoly

Po príhovoroch už nasledoval hlavný program, ktorý boli rozdelený do jednotlivých častí konferencie na hlavné referáty, worshopy, tréningy, semináre, okrúhle stoly. Práve okrúhle stoly dali možnosti všetkým účastníkov na diskusiu v malých skupinách na konkrétnu tému alebo problematiku.

Učiteľ v Indii

Chetan Sinha porozprával učiteľom o tom, aké funguje školstvo v Indii. Spomenul najmú kastový systém a nerovnosť, ktorá je v indických triedach, porozprával o skúsenostiach s prácou v indickej triede a o tom, ako sú vnímaní učitelia v jeho krajine. „Učiteľov tu vnímajú ako lídrov vzdelávania," povedal v rámci svojho vystúpenia.

V Indii funguje silný kastový systém a preto aj deti z najchudobnejších rodín musia sedieť v posledných laviciach v triede, pociťujú výrazné rozdiely aj počas vyučovania v škole. India so svojím kastovým systémom sa už dlhodobo vyrovnáva so sociálnymi rozdielmi. Otázkou je – máme alebo môžeme niečo z indických skúseností preniesť do slovenských škôl? „Pre vás Európanov bude zrejme len ťažko predstaviteľné, že u nás v Indii je celkom bežný jav, že študenti pochádzajúci z nižších kást sedia v zadných radoch, nemajú dovolené miešať sa medzi študentov z vyšších kást a majú zakázané deliť sa o jedlo. Kvôli stereotypom a predsudkom zo strany privilegovaných kást a sociálnych tried mnoho študentov v škole trpí kvôli snobizmu, predčasne končí školskú dochádzku, dosahuje slabý prospech a je predmetom ponižovania," približuje indickú realitu v školách Chetan Sinha.

Kto je Chetan Sinha?

Chetan Sinha, PhD. pôsobí na Katedre psychológie Christ University v Indii. Postgraduálne štúdium úspešne absolvoval na Jawaharlal Nehru University v Indii. V rámci neho s venoval výskumu sociálnych triednych identít a tiež pedagogickému leadershipu.

Voliteľné semináre počas konferencie postavil Chetan Sinha na svojich skúsenostiach s prácou v indickej triede na tému Aký vplyv na úspech a neúspech vo vzdelávaní má sociálny status žiaka?

Aké máme skúsenosti so vzdelávaním cudzincov na Slovensku?

K téme vzdelávanie detí cudzincov sa vyjadrila aj Mira Schrimpelová, ktorá vyjadrila svoj názor. Zdôraznila, aké je dôležité, aby všetky deti dostali rovnaké šance na vzdelanie.

V škole by sa mali deti cítiť bezpečne, motivovane a docenene, a to aj napriek rozličným kultúram, z ktorých pochádzajú, či rôznym možnostiam, ktoré im vytvára ich rodinné zázemie. „Vzdelávaniu sa venujeme už viac ako 17 rokov a za ten čas pozorujeme, že sociálne rozdiely sa už aj u nás na Slovensku prehlbujú. Z nášho pohľadu je dôležité, aby deti, ktoré pochádzajú z rôznych sociálnych vrstiev, dostali rovnaké šance a príležitosti na to, aby boli múdre a vzdelané, pričom v tomto procese popri rodine zohráva dôležitú rolu práve škola. Škola má byť priestorom, kde by deti nemali pociťovať rozdiely," povedala Schrimpelová.

Počas konferencie sa pedagógovia mohli dozvedieť, ako pristupovať k deťom cudzincov, či treba k nim pristupovať inak. O potrebe riešiť túto problematiku totiž svedčí

Dvojdňova konferencia pre učiteľov v Senci.

Foto: Martina Baumann

- diskutovalo sa o kvalite školy aj o multikulturalizme

niekoľko problémov, s ktorými sa musia školy vyrovnať: deti cudzincov napríklad nie je možné zaradiť medzi deti so špeciálno-vzdelávacími potrebami, školy nemôžu žiadať o vyšší normatív na vzdelávanie detí cudzincov, tieto deti nemajú nárok ani na asistenta učiteľa, absentuje ďalšie vzdelávanie učiteľov, chýbajú metodické materiály, ktoré by mohli učitelia využívať a rôzne iné problémy.

Multikulturalizmus a interkulturalizmus

Tieto dva pojmy sú vnímané ako dve základné podmienky našej súčasnej spoločnosti. Referát na túto tému sa zaoberal tým, čo sa môžeme dozvedieť o týchto pojmoch od detí, z ich skúseností a z ich pohľadov, ktoré často neberieme vážne.

Faktom je, že svet je oveľa viac multikultúrny ako sme zvyknutí my na Slovensku.

Dobrým príkladom je Nový Zéland. Na konferencii ho tento rok zastupoval Marek Tesar.

„Slovenskí učitelia sú skvelí, veľmi sa chcú učiť a pracovať s rôznymi deťmi, len im možno chýbajú skúsenosti, pobyty v zahraničí či literatúra, ktoré by im pomohli s heterogenitou pracovať. A keď hovorím o heterogenite, nemám na mysli len iné kultúry a etnicity. Hovorím aj o iných názoroch, myšlienkach, postojoch, o rôznych deťoch, ktoré treba učiť rôznym spôsobom.

A často práve vytvorenie komunity, čo sme sa v zahraničí naučili, pomáha tomu, aby sa školy stávali otvorenejšie smerom k deťom aj k ich rodičom. Na Novom Zélande vždy hovoríme, že funkcia školy je v tom, aby sme všetci spolu žili dobre. Toto vnímam ako jeden z princípov, ktoré by ste si mohli na Slovensku osvojiť. Nemyslieť len na to, ako môžem ja ako individualita žiť dobre, ale uvažovať o tom, ako môžeme všetci spolu žiť dobre," vyjadril sa Tesar.

Kto je Marek Tesar?

Dr. Marek Tesar, PhD:, MA, TTC prednáša na University of Auckland na Novom Zélande. Publikuje vo svetových časopisoch a editovaných knihách, vedie viacro medzinárodných projektov a jeho práca získala početné medzinárodné ocenenia na Novom Zelánde, v Austráli aj v USA.

Čo sa dialo na druhý deň?

Počas druhého dňa konferencie nechýbali semináre na tému Zamestnanci a problematické situácie v škole, pod taktovkou Jarmily Belešovej, ktorá je odborníčka v oblasti personalistiky pre školy.

Ďalej vystúpila aj poslankyňa Európskeho parlamentu Jana Žitňanská, ktorá porozprávala o hlavných výzvach vo vzdelávaní detí so zdravotným postihnutím.

Učitelia sa mohli napríklad dozvedieť o inováciách vo vyučovaní predmetu Technika v základne škole a edukačná prax. Seminár na túto tému viedol PaedDr. Roman Stadtrucker zo Základnej školy s MŠ Mateja Bela Funtika v Očovej.

Druhý deň konferencie spríjemnila počas prestávky aj autogramiáda manželov Ireny a Václava Trojanovcov a taktiež svoje podpisy rozdali i manželia Zuzana Berová a Peter Bero.

Záver druhého dňa konferencie v Senci ukončil slávnostný obed.

Slnečnými jazerami sa niesla hudba Cigánskych diablov.
Foto: Martina Baumann

Cigánski diabli hrali učiteľom

Záver prvého dňa patril jednoznačne zábave a dobrému jedlu. Všetci zúčastnení sa stretli na „garden party", ktorá začala o 20.00 hodine večer v príjemnom prostredí Slnečných jazier. Celý večerný program sprevádzala hudobná skupina Cigánski diabli, okrem nich vystúpila aj indická tanečnica Rashee a nechýbala aj ohňová šou. Pre všetkých bolo pripravené občerstvenie, slávnostná večera a množstvo sladkých dobrôt.

Krst kníh

Počas večerného programu v rámci prvého dňa konferencie sa krstili aj tri knižné tituly Umenie byť učiteľom od autorov Zuzana Berová a Peter Bero, Príběh změny z pera manželskej dvojice Ireny a Václava Trojanovcov a napokon aj Matematikov žalospev od amerického vedca a matematika Paula Lockharta. Táto trojica noviniek začiatkom tohto leta vychádza na slovenskom knižnom trhu.

Spracovala Martina Baumann
zdroj: RAABE

Učiteľské noviny na konferencii

Aj redakcia Učiteľských novín mala možnosť pozrieť si jubilejný ročník konferencie, vypočuť si jednotlivé prednášky a semináre, pozrieť si pútavý program a stretnúť takmer 500 učiteľov na jednom mieste.

Počas týchto dvoch dní bola v Senci príjemná atmosféra, stretli sme množstvo nadšených pedagógov, ktorí viedli živé rozhovory, vymieňali si na seba kontakty a zároveň si vymieňali aj svoje skúsenosti.

Marketingová manažérka odborného nakladateľstva RAABE Nataša Navrátilová nám po konferencii odpovedala na pár otázok.

Ako vnímate tohtoročný ročník konferencie? Očakávali ste takú účasť?

Jubilejný 5. ročník medzinárodnej odbornej konferencie bol v mnohom NAJ. Zúčastnilo sa ho NAJviac účastníkov, vystúpilo NAJviac lektorov zo zahraničia, v rámci programu sa uskutočnilo NAJviac vzdelávacích aktivít. Nesmierne si vážime a teší nás, že z roka na rok stúpa počet priaznivcov kvalitného vzdelávania, že učitelia na Slovensku sa radi ďalej vzdelávajú, zaujímajú sa o nové trendy, hľadajú odpovede na aktuálne otázky. Sme radi, že nové priestory v Hoteli SENEC nám dokonale umožnili zrealizovať pre učiteľov všetko, čo sme si naplánovali. Ďalší ročník bude v tomto zmysle veľkou výzvou, latka bola tento rok nastavená naozaj vysoko.

S akou otázkou ste sa najčastejšie počas tých dvoch dní stretli? Čo podľa Vás najviac trápi učiteľov?

Dvojdňový program RAABE konferencie bol vyskladaný z rozmanitých tém so zámerom, aby si každý z účastníkov mal z čoho vyberať. V tomto zmysle je ťažké povedať, ktorá z tém bola tou TOP. Účastníci konferencie sa – tak ako každý rok - zaujímali najmä o legislatívne otázky, zmeny týkajúce sa inovovaného ŠVP pre materské školy, veľmi kladne boli v našich rozhovoroch hodnotení nemeckí lektori so svojimi prezentáciami, a vysokú návštevnosť mali aj aktivity venované pedagogickému leadershipu. Indický a novozélandský pohľad na školstvo takisto zaujal tohtoročných účastníkov konferencie.

Je niečo, čo by ste radi odkázali všetkým zúčastneným?

Všetkým účastníkom konferencie veľmi pekne ďakujeme za priazeň. Vážime si, že aj keď ich určite veľa vecí v slovenskom školstve trápi, nevzdávajú to, a aj naďalej zostávajú verní svojmu poslaniu – vychovávať a vzdelávať deti. Veríme, že stretnutia ako to naše im dodá ďalšiu energiu v tomto behu na dlhé trate. Tento rok prišlo veľa skalných, ktorí RAABE konferencie už poznajú z minulosti, rovnako nás však teší, že sme tento rok v Senci privítali mnohých učiteľov prvýkrát. Budeme sa snažiť nesklamať ich a veríme, že o rok sa opäť v Senci so všetkými stretneme znova.

VÝSTAVA
MÚZEUM ŠKOLSTVA A PEDAGOGIKY
ŠPORTOVCI V ŠKOLSKÝCH LAVICIACH
OD 1.AUGUSTA 2016 DO 31. DECEMBRA 2016
BUDOVA PRÍSTAVBY SPŠE, HÁLOVA 16, BRATISLAVA, PETRŽALKA
múzeum školstva a pedagogiky

Vezmite žiakov do múzea a ukážte im historické premeny školských pomôcok a školstva na Slovensku

Mnohí z nás si nevedia predstaviť, aká náročná môže byť práca múzejníkov a čo všetko prináša táto práca. Zrejme si nevieme predstaviť ani to, aké prípravy je potrebné urobiť predtým, kým sa určitá výstava sprístupní verejnosti.

Zamysleli ste sa niekedy nad tým, aké je vlastne poslanie múzea? Prečo sú vôbec múzeá dôležité? Vedeli by ste povedať všeobecnú definíciu múzea?

Odpovede na tieto otázky môžete hľadať aj v Múzeu školstva a pedagogiky v Bratislave. Toto múzeum totiž oslavovalo minulý rok 45 rokov svojho pôsobenia a pri tejto príležitosti sa kurátori rozhodli pripraviť výstavu o dejinách múzea ako pracoviska. Návštevníci sa tak môžu dozvedieť všetky odpovede na spomínané otázky a navyše sa oboznámia aj s prácou, ktorá sa v múzeu vykonáva. Zároveň majú možnosť získať prehľad o historických školských predmetoch a o tom, ako sa kedysi na školách učilo.

O tom, že to nie je len také obyčajné múzeum, svedčí aj fakt, že je tu uskladnených takmer 40-tisíc vzácnych historických predmetov.

Výstava MŠaP 00045

Výstava predstavuje činnosť a históriu múzejnej práce inak – jednotlivé prvky výstavy vás o tom jednoznačne presvedčia.

Výstavu otvára zápis z Kolégia ministerstva, ktorý hovorí o podaní súhlasu na zriadenie múzea. Zápis je datovaný z 15. augusta 1970. Hneď na začiatok sme boli upozornení, že každý predmet tu má svoj štítok s evidenčným číslom.

Tieto štítky majú poukázať na to, aká je dôležitá práca múzea aj z tohto hľadiska, pretože každý štítok treba zaevidovať.

Tu naozaj vidieť, že kurátori výstavy mysleli na všetky detaily.

Na jednom mieste si môžete pozrieť historickú školskú tašku alebo zväzky z 15. storočia

Presúvame sa do hlavnej časti výstavy, kde vidíme 12 najstarších a najvzácnejších unikátov, ktoré má múzeum vo svojom zbierkovom fonde. Táto miestnosť na prvý pohľad odráža pestrosť výstavy – od učebníc, aktoviek, vysvedčení, školských pomôcok až po rôzne historické dokumenty. Niektoré predmety sú zobrazené podľa historického vývoja, čím môže návštevník pozorovať zmeny, akými školstvo a všetko, čo s ním súvisí, v minulosti prechádzalo.

Najstarší predmet predstavujú tri zväzky o dejinách rímskych cisárov, ktoré boli vytlačené v Taliansku a pochádzajú z 15. storočia. Sú písané v latinskom jazyku.

Ako si žiaci kedysi dávno čistili zuby

Nájdete tu napríklad aj návod na správne čistenie zubov. Na správnu techniku dentálnej hygieny sa kládol veľký dôraz i v minulosti. Tu sa môžete na vlastné oči presvedčiť, či sa táto technika v súčasnosti zdokonalila alebo sa nič nezmenilo. Hovorí vám niečo pojem Zubné desatoro? Že ste o tom nikdy nepočuli? Tak teraz máte šancu. Viac neprezradíme.

O nástrahách a nebezpečenstvách alkoholických nápojov hovorí obraz súpis inventára triedy z roku 1923/24 z Oravského Bieleho Potoka. Výchovné metódy, ktoré sa používali na

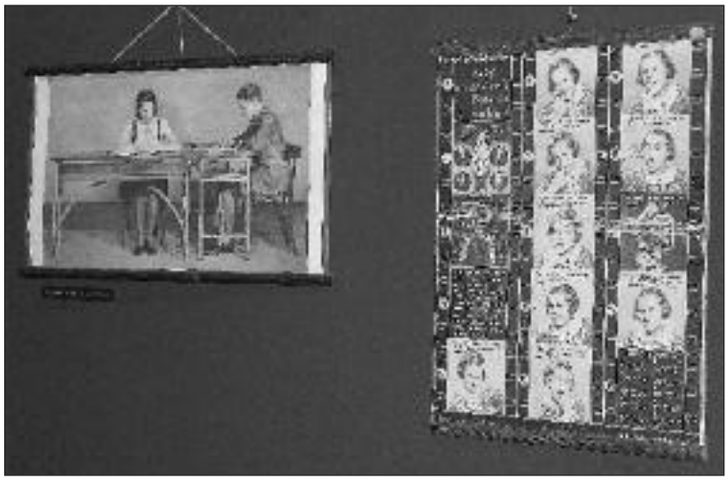

V múzeu si môžete pozrieť aj to, ako si správne čistiť zuby.
Foto: Martina Baumann

školách pred sto rokmi, upozorňovali žiakov, aby sa chránili pred užívaním liehových nápojov. Možno by sa takýto obraz uplatnil v triede aj dnes...

Ako to vyzeralo v školských laviciach v rokoch 1918-1948-1948?

Výstava ponúka aj prezentáciu triedy v troch časových pásmach. Návštevníci tak vidia rozdiel, ako vyzerala klasická trieda do roku 1918 a vedia ju porovnať s triedou do roku 1948 a taktiež s triedou do roku 1968. Na laviciach ležia aj jednotlivé učebnice, ktoré sa počas jednotlivých rokov menili. Môžete vidieť napríklad učebnicu Fyziky trikrát inak.

Múzeum v číslach

Ružová miestnosť prezentuje prácu múzea v číslach. Hovorí o konkrétnych číslach, ktoré predstavujú konkrétne činnosti múzea. Návštevník sa tak napríklad dozvie, koľko predmetov bolo zozbieraných, koľko zbierok bolo spracovaných a reštaurovaných, počet ocenení múzea, koľko návštevníkov múzeum navštívilo a podobne.

Vzdelávacie programy pre študentov a prezentácia

Súčasťou výstavy sú aj dva vzdelávacie programy - pre základné školy s názvom Výprava za tajomstvami múzea a pre stredné školy Povolaním múzejník. Taktiež počas výstavy môžete vidieť audiovizuálnu prezentáciu zachytávajúcu obdobie od snáh o založenie múzea, cez zakladateľov múzea až po súčasnosť.

Na záver

Hľadáte inšpiráciu, kam ísť so žiakmi v najbližšom čase na exkurziu? Vezmite ich do Múzea školstva a pedagogiky v Bratislave a určite sa spoločne dozviete veľa o aktivitách múzea a zároveň i to, ako vyzerala škola v dávnejšej minulosti.

Martina Baumann

Športovci v školských laviciach

Škola - každý z nás do nej chodil. Niekto má na ňu dobré spomienky, iný by na toto obdobie svojho života najradšej zabudol. Všetci sme mali v škole telesnú výchovu, ale nie každý v nej vynikal. Boli takí, ktorí áno a svoje športové úspechy dosiahli práve v období, keď každodenne zasadali do školských lavíc. Ako si na svoju školu spomínajú? Čo im škola dala alebo vzala? To sú otázky, na ktoré v múzeu hľadali odpovede v rozhovoroch s nimi. Vybrali si vrcholových športovcov niekoľkých generácií z rôznych druhov športu. V ich zaujímavých odpovediach sa odzrkadľuje charakter doby, v ktorej chodili do školy a športovali. Výstavný projekt Osobnosti v školských laviciach vznikol v Múzeu školstva a pedagogiky v roku 2005, ako snaha sprístupniť verejnosti popri odborných i popularizačné témy, a to vo forme spomienok výnimočných ľudí na ich školský život. Úspešnosť projektu potvrdilo už jeho 10. výročie trvania s piatimi odprezentovanými témami – športovci, speváci, herci, spisovatelia, filmoví režiséri.

Výstava Športovci v školských laviciach sa pripravovala pred takmer dvanástimi rokmi. V múzeu bola verejnosti sprístupnená krátko a v tom čase nemala putovný charakter. Oslovení boli športovci viacerých generácií z rôznych oblastí športového odvetvia ako Matilda Schrojfová, Jozef Golonka, Vladimír Hopka, Mária Mračnová, Katarína Ráczová, Michal Arpáš, Stanislav Kropilák, Miloš Mečíř, Richard Kapuš, Martina Moravcová, Dominik Hrbatý, Peter a Pavol Hochschornerovci či Veronika Strapeková.

V múzeu sa rozhodli celú výstavu revitalizovať a doplniť o novú výpoveď, v súčasnosti veľmi úspešného a sympatického športovca - chodca Mateja Tótha. Pri príležitosti letných olympijských hier v Rio de Janeiro bude od 1. augusta opäť ponúknutá širokej verejnosti a v múzeu veria, že i teraz bude pre ľudí pútavá a inšpiratívna, pretože vo výpovediach sa nájde nejeden športový nadšenec.

K výstave bude pripravený vzdelávací program pre rôzne vekové kategórie detí a študujúcich, ktorý im ukáže ako mohla vyzerať telesná výchova na školách pred viac ako šesťdesiatimi rokmi. Atmosféru dotvorí dobová hudba, využívaná na tzv. Spatrakiádach, školský gramofón a dobové telocvičné náradie.

Výstavu bude možné si v múzeu pozrieť do 30. septembra. Po tomto termíne bude putovať po ďalších múzeách a kultúrnych zariadeniach po Slovensku. Informáciu poskytla Zuzana Kunšteková, múzejný pedagóg, Múzeum školstva a pedagogiky.

www.msap.sk

Projekt Erasmus+ z pohľadu študenta

Malá ponuka predchádza veľké skúsenosti. Pravdepodobne to nie je citát a pravdepodobne to tiež nikto nepovedal, ale je to pravda. Presvedčil som sa o tom počas trojtýždňovej stáže, ktorá tiež zahŕňala dva kurzy, a to kurz bazálnej stimulácie na základnej úrovni a kurz bazálnej stimulácie na úrovni nadstavbovej. O čo sa tak zhruba jedná? O dotyky. Najprv som si veľmi neuvedomoval, čo ma to vlastne stretlo a aké mám nesmierne šťastie.

Až v autobuse, kde som bol jediný chlapec, som si to uvedomil. Jedenásť dievčat – dotyky. V každom prípade som sa snažil tvárit ako profesionál počas celého trvania stáže, rovnako tak aj počas kurzov. Prvým prekvapením bol rozvrh. Dvanásť hodín? Moja predstava bola asi taká, že počas celého kurzu, budem driblovať svojou hlavou o vlastný hrudník. Moja predstavivosť ale zlyhala. V hospici Citadela, kde sme mali stáž, za ktorú nám bol tiež poskytnutý priestor práve pre tieto účely, nás čakal polkruh zo stoličiek, presne taký aký mávajú v tých filmoch o anonymných alkoholikoch, pre zvýšenie efektivity komunikácie. V priebehu kurzu som prišiel na to, že to má naozaj svoj význam, nie len pre alkoholikov. Počas prestávok a na začiatku nám boli ponúknuté, ja to volám tak veľmi prívetivo: „nakopávačky“.

•

Čaj, káva, mlieko a nejaké drobné pochutiny dodali nášmu mozgu dostatok energie k tomu, aby sme sa mohli dostatočne sústrediť. Keď mám povedať pravdu, pri prvom, teda základnom kurze sme to ani veľmi nepotrebovali. Lektorka prezentovala informácie veľmi sviežo, zaujímavo, ba až mi to prišlo divnô, ako dokázala prednášať tak dlho a pritom na seba stále pútať pozornosť. Môj ohromný rešpekt pani lektorke. Okrem dvoch kíl na váhe, som si tiež odniesol vedomosti, ktorých som si pred tým nebol vedomý a nezabudnuteľné skúsenosti. Pestré vyučovanie bolo pre nás všetkých vítanou zmenou a malým útekom z ortodoxného a stále nemenného školského systému.

•

Počas celého projektu nás sprevádzali dve učiteľky odborných predmetov, ktoré sa nás snažili držať na uzde. Naozaj to nemali ľahké.
Svojim profesionálnym prístupom, s miernymi úletmi nervov, to úspešne zvládli. Nesedia vám na tom tie nervy? Dvaja ľudia s inými názormi sa občas trošku hlasnejšie pozhovárajú o ich pravde.

Malá vojna ideí je v tomto svete úplne bežná a vraj občas aj veľmi zdravá. V každom prípade ste sa už vy, veľké deti, tak isto ako aj my, menšie veľké deti, naučili nechávať nezhody za sebou.
To znamená, že počas praxe nám to nespôsobilo veľké ťažkosti. Desať dní praxe v hospici dopadlo skvele.

•

Druhý, nadstavbový kurz, bol pod vedením akéhosi pána doktora, ktorý bol celkom sympaťák. Samozrejme sa to nezaobišlo bez nejakých tých odborných slov, o ktorých stredoškoláci, aj keď zdravotníckeho zamerania nemajú ani páru.
To sa však po pár otázkach stratilo ako peniaze z mojej peňaženky. Jediné negatívum, ktoré som ja síce ako chlap veľmi nevnímal, bolo ubytovanie, zaprášené skrine a more pavúkov, ktoré som musel vypustiť do voľnej prírody asi z piatich izieb. Neuveriteľný pacifista.
Vo voľných chvíľach sme si zahrali bedminton alebo si šli „zaplávať“. Naozaj, pre mňa ako pre dosť náročného človeka na zážitky, to bola ohromná skúsenosť, ktorá mi dala mnoho vecí, od pochopenia, cez zručnosti, až po... To by som asi nemal spomínať.

Marek Kuchta
SZŠ Poprad

Funded by the European Union

Erasmus+

Členovia EUHA odovzdali ceny najlepším

EUHL (Európska univerzitná hokejová liga) má za sebou tretí ročník, z majstrovského titulu sa tešia vysokoškoláci z UK Praha. Okrem tímového ocenenia dostali priestor aj individuálne, a tie už majú tí najlepší vo svojich rukách. Slávnostný večer spojili členovia EUHA, asociácie, ktorá je riadiacim orgánom spomínanej súťaže, s odborným seminárom, na ktorom nielen zhodnotili ostatný ročník, ale tiež prezradili mená členov realizačného tímu, ktorý povedie na prelome rokov 2016-2017 reprezentačný výber v zápase proti vysokoškolákom z Ameriky.

EUHL má za sebou tretí ročník a tak sa členovia EUHA (Európska univerzitná hokejová asociácia) rozhodli pre odborný seminár so zástupcami účastníckych tímov, na ktorom ostatnú sezónu mohli spoločne vyhodnotiť a tiež pripraviť podklady pre tú nadchádzajúcu. "Nechceme, aby pravidlá v EUHL boli len striktne dané. Veľmi radi si vypočujeme názory a nápady aj trénerov či manažérov a spoločne sa tak snažíme hľadať spôsoby ako napredovať a zvyšovať úroveň ligy. Na seminári, ktorý sme mali, bolo vyslovených hneď niekoľko skvelých myšlienok, ktoré by sme radi zrealizovali a urobili tak EUHL atraktívnejšou," netajil radosť viceprezident Ľubomír Sekeráš.

Najlepší hráč Petr Hučko

"Po niekoľkohodinovom seminári nás čakala ale aj veľmi milá povinnosť a síce odovzdať ocenenia tým najlepším, tým, ktorí si ich zaslúžia," pousmial sa Sekeráš. Ceny však neodovzdali len samotní členovia EUHA, ale tiež tí zo Študentskej rady vysokých škôl. Pohár pre univerzitného majstra Slovenska v ľadovom hokeji poputoval do rúk hráčov mužstva Paneuropa Kings a tréner tohto celku, Ľudovít Jurinyi, sa mohol tešiť aj z inej skutočnosti. Jaroslavom Strakom, prezidentom EUHL, bol totiž nominovaný na hlavného trénera reprezentačného celku, ktorý sa na prelome kalendárnych rokov postaví proti výberu zo zámoria. Asistentov mu budú robiť Lukáš Opáth (UMB Banská Bystrica), Andriej Parfionow (PPWSZ Podhale Nowy Targ) a Jan Kregl (UK Praha). Manažérom pre reprezentačný celok bude Milan Kyseľ (UMB Banská Bystrica), úlohy toho marketingového sa zmocní Boris Jankovský (Paneuropa Kings), a pri reprezentačnom výbere nebude chýbať ani fyzioterapeut Jiři Stejskal a kustód – technik Jaroslav Hamza (obaja UK Praha).

ŠRVŠ - cena pre univerzitného majstra Slovenska v ľadovom hokeji

Zápas medzi výbermi EUHL a ACHA sa po roku opäť presunie na Slovensko, no hráčov spoza oceánu budú môcť priaznivci univerzitného hokeja pravdepodobne vidieť aj v neďalekej Českej Republike. "Reprezentačný zápas bude len jeden, členovia realizačného tímu boli vyhlásení už teraz, aby mohli hneď od začiatku novej sezóny začať pracovať na výbere a zápase ako takom. Američania berú tieto naše vzájomné stretnutia naozaj vážne a tak sa chceme na nich pripraviť najlepšie ako sa len bude dať. Okrem tohto zápasu odohrajú Američania ešte ďalšie štyri a to proti našim jednotlivým tímom. Na tieto stretnutia sú zatiaľ navrhnutí Akademici Plzeň, UK Praha, UMB Banská Bystrica a Diplomats Pressburg, no zatiaľ je to v štádiu riešenia a rokovania," vyjadril sa Sekeráš.

Zdroj: SITA

Mladí záhradníci súčasťou medzinárodného Eco – expert projektu

Študenti Strednej odbornej školy záhradníckej v Piešťanoch sa zúčastnili v dňoch od 29. mája – 3. júna medzinárodného Eco-expert projektu v Českej republike. Tento rok prebiehal už 18. ročník tohto projektu. Študenti pracovali v medzinárodných tímoch, ktoré pozostávali zo študentov z Rakúska, Poľska, Maďarska a z Českej republiky.

Tento rok bola hostiteľom SOŠ ekologická a potravinárska vo Veselí nad Lužnicou. Jednotlivé tímy plnili rôzne úlohy.

Tímy pracovali v oblasti nutričných hodnôt potravín a senzorických rozborov mliečnych a iných výrobkov, ale aj v oblasti fotovoltaiky, či spoznávali chránené územia rašeliny a špeciálne mokraďové ekosystémy, ktoré daná lokalita južných Čiech ponúka.

Nakoľko celý projekt prebiehal v anglickom jazyku, študenti si overili svoje jazykové zručnosti a nadviazali aj množstvo priateľstiev. Myslím si, že účasť v takomto projekte je veľmi motivujúca a preverí nielen ich jazykové, ale aj študijné vedomosti.

Ing. Iveta Jakubcová
SOŠ záhradnícka v Piešťanoch

Najstaršia slovenská výtvarná umelecká škola má knihu k svojmu 85. výročiu

Uzavretú 85-ročnú históriu najstaršej výtvarnej umeleckej školy na Slovensku pripomína publikácia ŠUR ŠUP ŠÚV 85. Skratky dokumentujú jej premeny názvu z pôvodného Škola umeleckých remesiel (ŠUR), cez Škola umeleckého priemyslu (ŠUP), po terajší Škola úžitkového výtvarníctva (ŠÚV) Josefa Vydru.

Nový názov je po spoločenských zmenách v roku 1989 už s menom zakladateľa a prvého riaditeľa ŠUR. Ním sa stal historik a teoretik ľudového umenia, výtvarník, významný etnograf a pedagóg Josef Vydra. Ako neúnavný organizátor chcel vytvoriť školu nového moderného typu podľa nemeckého Bauhausu. Dôsledným výberom tvorivých učiteľov začala škola výučbu v ročníku 1928/29. Spolu s ním v nej svoje skúsenosti odovzdávali osobnosti slovenskej a českej umeleckej avantgardy - Ľ. Fulla, M. Galanda, J. Funke, L. Kožehuba, K. Plicka, F. Tröster, J. Horová, F. Reichental, Z. Rossmann a ďalší. Nové vyučovacie metódy dopĺňali prednášky renomovaných európskych osobností.

Zmeny názvu

ŠUR pôsobila do roku 1938, keď ju po nástupe fašizmu zrušili. Po skončení vojny ju obnovili ako ŠUP a postupne sa menil názov (Štátna umelecko-priemyselná škola, Vyššia škola umeleckého priemyslu, Stredná umelecko-priemyselná škola), charakter i programové zameranie školy. Študijné odbory sa otvárali podľa požiadavky praxe. Nový názov školy ŠÚV Josefa Vydru od 90. rokov charakterizuje jej súčasnú koncepciu a poslanie, výučba nadväzuje na progresívne a avantgardné ideové odkazy ŠUR.

"V publikácii, ktorú sme vydali k 85. výročiu školy, je hodnotiaci článok jej histórie od S. Jankovičovej. Koncepcia knihy bola postavená na 85. výročie a 85 významných absolventov školy. Je tam napríklad už nežijúci vynikajúci grafik A. Brunovský, ďalší grafik V. Gažovič, nedávno zosnulí S. Filko a A. Rudavský. Je tam aj stredná generácia až po relatívne najmladšiu – teda tridsiatnici," uviedol pre TASR riaditeľ ŠÚV Josefa Vydru Milan Pagáč.

Podľa neho mimoriadnym fenoménom školy, ktorú absolvovalo viac ako 4300 študentov, je dôvera k tejto vzdelávacej a kultúrnej inštitúcii. Prejavili ju celé rodinné generácie výtvarníkov, ktorí na nej študovali. Okrem iných A. Brunovský a jeho manželka, syn Dano a vnučka Daniela, tiež Andrej, Miro, Ondro a Mária Rudavskí, Ormandíkovci, Čisárikovci, Gavulovci, Zdraveckí, Chmelovci, Bačovci, Šickovci, Trizmovci, Terenovci či Cepkovci.

V knihe sú aj ukážky z tvorby maliarov R. Filu, J. Bergera, L. Gudernu, R. Bielika, I. Csudaia, Ľ. Hološku, sochárov J. Gavulu, S. Ilavského, J. Jankoviča, M. Kubinu, P. Tótha či E. Masarovičovej.

Vo výbere sú aj grafici P. Kľúčik, R. Jančovič, Ľ. Longauer, D. Nágel, fotografi T. Stano, J. Striež, J. Csáderová, M. Havránková, T. Hojčová, J. Hojstričová, Ľ. Laufová, Z. Miná̌čová. Na tejto škole študovali i sklári A. Haas, M. Balgavý, Z. Palová, režiséri E. Havetta, J. Bednárik, J. Herz a J. Jakubisko, mím M. Sládek, scénografi J. Zavarský, A. Votava a mnohí ďalší, ktorí patria medzi osobnosti našej kultúry. ***Zdroj: TASR***

Pomoc v ťažkej životnej chvíli hľadá len 50 percent tínedžerov

Napriek tomu, že mnohé závažné situácie je pre človeka náročné zvládnuť, pomoc by vyhľadalo len približne 50 percent mladých ľudí. Vyplýva to z výsledkov výskumu, ktorý uskutočnili na Fakulte psychológie Paneurópskej vysokej školy (PEVŠ) v spolupráci s občianskym združením IPčko.

Tínedžeri od 15 do 19 rokov sa pri životných výzvach a ťažkých situáciách často boja zdôveriť rodine či priateľom a neoverené informácie a rady získavajú od neznámych ľudí na internete.

Ako ďalej vyplýva z výskumu, len 39 percent tínedžerov by hľadalo pomoc, keby sa cítili osamelí, a len 38 percent by pomoc hľadalo, ak by mali vážne konflikty v rodine.

Do online výskumu sa v jarných mesiacoch tohto roka zapojilo 615 stredoškolákov od 15 do 19 rokov v rámci celého Slovenska. "Mladí ľudia, ktorí uvažujú nad samovraždou a ukončením vlastného života, by pomoc blízkych vyhľadávali menej, ako v prípade osobno-emocionálnych ťažkostí. Až 38 percent mladých by pri myšlienkach na smrť neoslovilo nikoho a ostávali by so svojimi problémami sami," uviedla v správe hovorkyňa Paneurópskej vysokej školy Jana Gemeranová. Na internetovej poradni pre mladých IPčko.sk by pritom pri úvahách o ukončení svojho života hľadalo pomoc 35 percent tínedžerov.

Dôverujú mladí psychológom?

Vyhľadanie odbornej pomoci závisí vo veľkej miere od dôvery mladých ľudí k psychológom, sociálnym pracovníkom, lekárom a iným profesiám poskytujúcim pomoc.

Takmer polovica tínedžerov je presvedčených, že by im pomoc odborníka pomohla zvládnuť vážnu emocionálnu krízu. Čím lepší postoj majú k psychológom, tým skôr sú ochotní takúto pomoc vyhľadať. Rovnako to platí aj pri online chatovom poradenstve. Ak majú pocit, že je to vhodná forma, ktorá im môže pomôcť, je väčšia pravdepodobnosť, že internetové poradenstvo aj vyhľadajú.

Až 38 percent dospievajúcich mladých má pocit, že by si mali svoje problémy vyriešiť sami a psychológ by mal byť až posledná voľba. Odborná literatúra pritom hovorí, že napriek tomu, že obdobie dospievania je obdobím s najväčšou potrebou odbornej pomoci súvisiacej s duševným zdravím, zároveň predstavuje najmenšiu frekvenciu vyhľadávania odbornej pomoci pri riešení problémov.

"Pre mladých znamená vyhľadanie odborníka veľkú záťaž. Spoločnosť nás ženie k výkonom, zlyhanie sa nenosí a nie je vhodné sa so svojimi ťažkosťami niekomu priznať, pretože ukazujeme, že nie sme dosť cool. Ak mladí ľudia pomoc hľadajú, podľa našich skúseností ju hľadajú na internete v rôznych diskusných fórach, uzavretých komunitách a sieťach.

Mladí si nevedia predstaviť, že by kontaktovali neznámeho odborníka a preto zostávajú so svojimi problémami sami. Potrebujeme odborníkov, ktorí budú s deťmi a s mladými komunikovať ich jazykom a v ich prirodzenom prostredí – na internete či v škole," hovorí autor výskumu a riaditeľ psychologickej internetovej poradne pre mladých IPčko.sk Marek Madro.

Počet samovrážd je vysoký

Podľa štatistík Národného centra zdravotníckych informácií v minulom roku nahlásili 859 samovražedných pokusov. Z tohto počtu bolo u detí do 14 rokov 18 pokusov, u mladých ľudí od 15 do 18 rokov bolo 81 evidovaných pokusov a u mladých dospelých do 29 rokov až 194 pokusov. Tieto štatistiky však podľa autorov výskumu nedávajú ucelený obraz o skutočnej situácii a odborníci sa zhodujú, že tieto čísla sú v skutočnosti každý rok až trojnásobné, niektoré zdroje hovoria, že až desaťnásobné.

Spoluautorka výskumu a prodekanka Fakulty psychológie PEVŠ Desanka Kanderová považuje tému samovrážd mladých ľudí za vysoko aktuálnu práve v tomto období pred letnými prázdninami. "Prílišná medializácia citlivých informácií o deťoch a mladých ľuďoch môže niekedy spôsobiť opačný efekt, ako ich ochranu. Nabáda k činu, ktorý je jednoduchší ako dlhotrvajúce stretnutia s odborníkom. Ďalším extrémom a zároveň častým javom v našej spoločnosti je zatváranie očí pred problémami okolia, o ktorých vieme," hovorí Kanderová.

Psychológovia na školách

Profesorka Eva Gajdošová považuje pri riešení tohto problému za veľmi dôležitú intervenciu a prevenciu s dôrazom na prácu psychológov v školách. Internetové poradne sú podľa nej prvou šancou, ako zvrátiť samovražedný úmysel dospievajúceho človeka. "Ak mladému človeku pokus o samovraždu nevyšiel, musí opäť fungovať v podmienkach, z ktorých chcel uniknúť smrťou a potrebuje sa možno denne rozprávať o svojom probléme s dôveryhodnou osobou.

Túto úlohu by mali prevziať odborníci - psychológovia v školách, ktorí pracujú nielen s mladistvým, ale aj s jeho kamarátmi, spolužiakmi, učiteľmi, rodičmi. Tu treba pracovať s veľmi širokým sociálnym prostredím, ktoré musí pochopiť, že je akousi záchrannou sieťou, oporou, podporou, bezpečím - a to nemá šancu zvládnuť z časového hľadiska ani sociálny pracovník na úrade práce, ani psychiater, ani klinický psychológ v zdravotníckom zariadení. Šancu na život držia v rukách aj psychológovia v školách," hovorí Gajdošová.

Riaditeľ Národného koordinačného strediska pre riešenie problematiky násilia na deťoch Karel Molin poukazuje na potrebu zvyšovania informovanosti detí a mládeže o možnostiach pomoci v ťažkých životných situáciách, ktorú vidí aj v pripravovanej informačnej kampani ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny, ktorú spustia v tomto roku.

"Násilie v kruhu rodiny, medzi spolužiakmi, rovesníkmi, ale aj v rámci inštitúcií, má mimoriadne nepriaznivý vplyv na psychiku dieťaťa. Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny pripravuje v druhej polovici roka kampaň, ktorej cieľom bude deťom poskytnúť informácie o možnostiach pomoci v deťom zrozumiteľnej forme a aj za pomoci online nástrojov, ktoré sú v súčasnosti deťmi široko využívané.

Kampaň sa bude venovať všetkým formám násilia," hovorí Molin s tým, že osobitnú pozornosť budú venovať problematike sexuálneho zneužívania. Práve sexuálne násilie má podľa neho mimoriadne negatívny vplyv na psychiku dieťaťa a prináša so sebou množstvo závažných následkov.

Prezidentka Koalície pre deti Slovensko Dana Rušinová hovorí, že ak sa nedodržujú pri komunikácii odborníkov s dieťaťom princípy vychádzajúce z Dohovoru o právach dieťaťa, môže dôjsť, a žiaľ aj dochádza, k najrôznejším negatívnym dopadom na dieťa – od sekundárnej traumatizácie dieťaťa, až po absolútnu stratu dôvery v dospelých a v systém, od ktorého deti očakávajú pomoc.

Zdroj: SITA

Ilustračné foto: TASR/Martin Baumann

O víťazstvo v súťaži Biodiverzita okolo nás sa bojovalo pod Tatrami

V utorok 17. mája sa v priestoroch Tatranskej galérie v Poprade uskutočnilo celoslovenské finále súťaže BIODIVERZITA OKOLO NÁS – KEĎ VĎAKA BIODIVERZITE MOJE MESTO OŽIJE. Víťazom už 10. Ročníka školskej súťaže zameranej na vytváranie a prehlbovanie pozitívneho vzťahu detí k životnému prostrediu sa stala 4.B trieda zo ZŠ Sokolíkova v Bratislave. Jej žiaci si toto krásne umiestnenie vybojovali vďaka svojmu projektu, ktorý v konkurencii ďalších viac ako 130 prác zaujal najviac.

Školské projekty spoločnosti Veolia Energia sú už tradične určené žiakom prvého stupňa základných škôl a prebiehajú v slovenských mestách a obciach, v ktorých Veolia Enegia pôsobí. Počas svojej desaťročnej histórie si získali množstvo priaznivcov – doteraz sa do nich zapojilo približne 40-tisíc detí.

"V tomto školskom roku sme sa vďaka veľkému ohlasu medzi pedagógmi i žiakmi rozhodli vrátiť k veľmi úspešnej téme – k téme biodiverzity. Ich záujem nás opäť milo prekvapil. Do súťaže sa tentoraz prihlásilo vyše 3100 detí z 39 základných škôl z 15 miest a obcí," povedal Miroslav Kot, generálny riaditeľ spoločnosti Veolia Energia Slovensko, a. s.

Úlohou žiakov bolo vybrať živočíšny alebo rastlinný druh, ktorý by chceli ochraňovať alebo navrátiť do svojej lokality. Mali ho nakresliť alebo odfotografovať a napísať text, v ktorom by vysvetlili svoj výber, objasnili, prečo je tento druh užitočný, a navrhli, ako je ho možné chrániť.

Na konci textu mali uviesť otázku pre vedca, ktorý sa špecializuje na otázky životného prostredia. Žiakom i učiteľom pomáhali pri práci učebné materiály, ktoré ich sprevádzali celou súťažou.

S cieľom lepšie pochopiť tému Veolia Energia obohatila projekt o sprievodné aktivity formou interaktívnych prezentácií. Podieľali sa na nich viaceré odborné organizácie – Štátna ochrana prírody SR, Slovenská agentúra životného prostredia, Lesy SR, dobrovoľníci Zelenej školy a ďalšie. Záštitu nad súťažou prevzalo Ministerstvo životného prostredia SR.

Do národného kola v Poprade, ktoré sa konalo symbolicky práve v týždni, keď si pripomíname Medzinárodný deň biodiverzity, postúpili najlepšie práce z regionálnych kôl.

Odborná porota hodnotila nápaditosť a originalitu výtvarných prác, ale aj sprievodných textov, ako i pochopenie témy z hľadiska dôležitosti ochrany životného prostredia.

Z hlavnej ceny – celodenného výletu s programom nabitým rôznymi aktivitami – sa môžu tešiť žiaci 4. B triedy zo ZŠ Sokolíkova v Bratislave.

Na druhom mieste sa umiestnila 3.T trieda zo ZŠ Park Angelinum v Košiciach a tretie miesto získali žiaci 2. A triedy zo ZŠ Záborského vo Vrábľoch.

Podrobné informácie o súťaži a predošlých ročníkoch nájdete na www.veoliaenergia.sk/projekty-pre-deti.

Veolia Energia Slovensko, a. s.

Podporte vzdelávanie detí prostredníctvom zbierky školských pomôcok

Slovenská katolícka charita (SKCH) organizuje už siedmy ročník úspešnej zbierky školských pomôcok, ktorá sa uskutoční v období od 1. júna do 19. augusta 2016. Do tohtoročnej zbierky sa môžu zapojiť ľudia darovaním nových i použitých, avšak stále funkčných pier, zošitov, pravítok, fixiek, peračníkov, tašiek a iných vecí, ktoré môžu deti pri štúdiu v škole využiť. Vyzbierané predmety budú rozdelené do rodín zo sociálne slabších pomerov a deťom z charitných detských domovov.

„Prostredníctvom projektu Adopcia na diaľku® dlhodobo pomáhame a podporujeme deti vo viacerých krajinách a regiónoch sveta. Je dôležité nezabúdať pritom ani na mnohé deti v núdzi na Slovensku, ktoré tiež potrebujú podať pomocnú ruku," uviedol o zbierke generálny sekretár SKCH Radovan Gumulák. Na Slovensku je počas trvania podujatia otvorených 39 zberných miest, kde môže verejnosť darovať nové alebo použité školské potreby. Po ukončení zbierky budú pomôcky rozdelené deťom a ich rodinám v regiónoch zberných miest.

Pri darovaní použitých školských pomôcok je dôležité skontrolovať ich použiteľnosť a funkčnosť. V minulých ročníkoch sa do zbierky zapojili tak jednotlivci, ako aj skupiny a firmy. „Sme veľmi radi, že ľudia na Slovensku majú stále otvorené srdcia a ruky pre druhých. Okrem potrieb svojich vlastných detí sú ochotní pomôcť aj deťom, ktorých rodičia nemajú dostatok financií potrebných na ich štúdium," podotkol Radovan Gumulák.

Viac informácií o zbierke a zoznam všetkých zberných miest s kontaktnými osobami nájdete na www.charita.sk/pomocky.

Slovenská katolícka charita

Aktovka - taška, ktorá prežíva generácie

Aktovky už dávno nepatria len do školských lavíc alebo do rúk mužov. Siahajú po nich čoraz viac aj dámske ruky, a to všetkých vekových kategórií. Prečo? Lebo módny priemysel hlási ich veľký návrat a po druhé, okrem toho, že sú nesmierne elegantné, sú i veľmi praktické. Dámy, ale pozor! Okrem toho, že dokážu toho v sebe veľa ukryť, o svojej majiteľke vedia i veľa vypovedať. Máte už nejaký taký kúsok?

Aktovky bývajú obyčajne ploché, obdĺžnikového tvaru.Dnes už ale vídame aj aktovky v tvare lichobežníka, polkruhu, okrem toho aj viacfarebné - takzvané trikolóry či rozkošné miniatúry v populárnom štýle corssbody. Kedysi sa na ich výrobu používala koža, dnes už ich výrobcovia šijú aj z takých materiálov ako je semiš či ľahko udržiavateľná a cenovo dostupnejšia syntetika.
To čo tejto taške zostáva a čo robí aktovku aktovkou, je príklopka s masívnou funkčnou sponou.
Príklopka tašku uzatvára tak, že tvar kabelky a hlavne jej obsahu zostáva v bezpečí, prekrytý a nezdeformovaný. O hornú časť býva obyčajne pripevnená rúčka aktovky, alebo pásy pre nosenie cez jedno alebo dve ramená. Oceľové spony sú mimoriadne praktické a trvácne. Aj po rokoch zostáva toto zapínanie mimoriadne spoľahlivé, odolnejšie než jeho mladší ozubený kolega zips.

Prečo aktovka?
Názov aktovka pochádza od slova „akty“, teda spisy, dokumenty, ktoré bolo potrebné bezpečne prenášať. Prvýkrát sa vraj aktovky objavili koncom 19. storočia a slúžili ako nosičspisov, učebníc a zošitov pre žiakov. Aktovka v podobe pánskej koženej brašne bola stvorená až v 20. rokoch 20. storočia.
Podľa novinára a podnikového právnika Emila Hrušku, ktorý, mimochodom, vydal minulý rok pútavú knihu venovanú iba aktovkám, je dnes nesporne jasné, že tento druh tašky zohrával pri zrode moderných dejín kľúčové role.
Záhadné štyri aktovky sa našli napríklad na mieste útoku na Reinharda Heydricha. Do histórie sa zapísala aj aktovka Stauffenberga, za pomoci ktorej mal byť zlikvidovaný Adolf Hitler.
Pozornosť vzbudzovala aj Mussoliniho aktovka a známy je aj prípad aktovky K. H. Franka, ktorá mala obsahovať nikdy nenájdený obnos nemalých peňazí.
Niekoľko rokov po smrti Eugena Suchoňa sa našla aj jeho aktovka. Obsah tohto nálezu patrí k nevyčísliteľným cennostiam. Ako tento autor a spisovateľ na záverstrhujúcich príbehov o rôznych aktovkách dodáva, určite nie sú posledné a táto taška bude ešte dlho, dlho písať svoje dejiny. Nezaobíde sa bez nej žiadna oblasť. ***www.deichmann.sk***

SÚŤAŽ o nákupné poukazy

V hre sú tri poukazy, každý v hodnote 20,- eur na nákup tovaru v ktorejkoľvek slovenskej predajni obuvníckej siete Deichmann.
Podmienky súťaže: Máme tu koniec školského roka - pošlite nám svoje fotografie z posledného dňa v školských laviciach, k fotografii môžete pripojiť aj krátky text. Zo všetkých súťažiacich vyžrebujeme troch výhercov, z ktorých každý získa poukaz v hodnote 20,- eur na nákup v predajni Deichmann.
Svoje súťažné príspevky posielajte do 10. júla 2016 na e-mailovú adresu redakcia@ucn.sk, do predmetu uveďte: AKTOVKA.

Učiteľské noviny * Periodikum o školstve a vzdelávaní * Vydáva: Učiteľské noviny, o. z. * **Adresa a sídlo redakcie:** Lamačská cesta 8/A, 811 04 Bratislava * **IČO vydavateľa:** 42 418 089 * **Šéfredaktorka:** Mgr. Martina Baumann, mobil: 0948 038 354, e-mail: miksova@ucn.sk * **Redaktorka:** RNDr. Milica Šarmírová * **Štatutárny zástupca:** Mgr. Martina Baumann * **Facebook:** www.facebook.com/ucitelskenoviny * Redakcia si vyhradzuje právo upraviť titulok príspevku a vykonať v rukopise potrebné štylistické a ďalšie úpravy tak, aby sa nestratil význam a obsah príspevku. Redakcia môže rozhodnúť aj o nezaradení príspevku na publikovanie. Redakcia sa nemusí stotožňovať s obsahom a názormi prezentovanými v príspevkoch * Majiteľmi ochrannej známky Učiteľské noviny sú OZPŠaV SR a MŠVVaŠ SR. Za štylistickú a jazykovú úroveň príspevkov zodpovedajú ich autori, v redakcii príspevky neprechádzajú jazykovými korektúrami * Učiteľské noviny sa distribuujú zadarmo * **Periodicita vydávania:** mesačne s výnimkou letných prázdnin * **Zadané do tlače:** 14. júna 2016 * **Registračné číslo** MK EV 5217/15 ISSN 0139-5769.